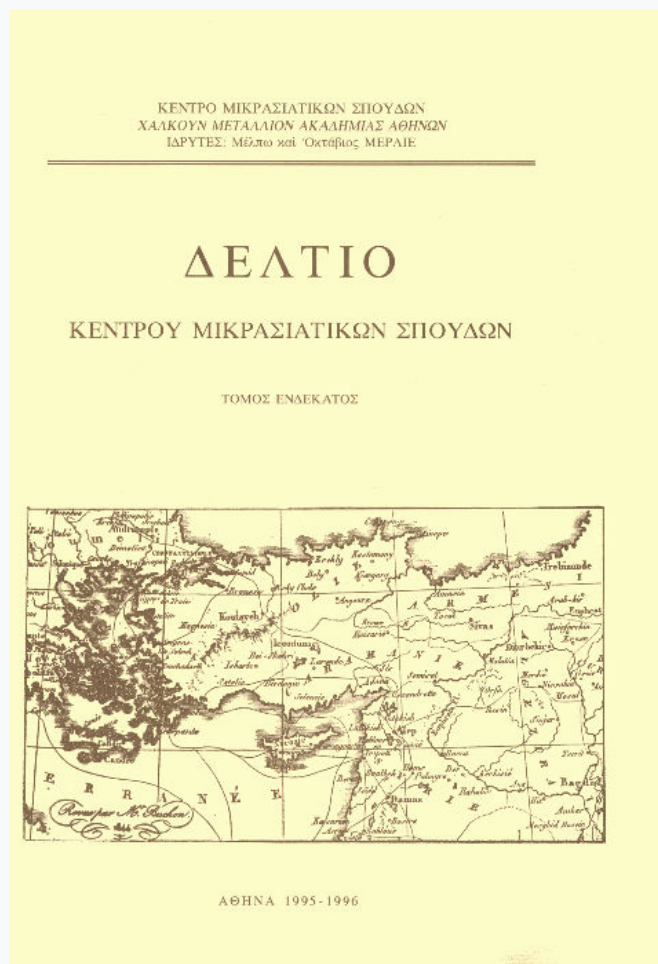

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 11 (1995)

Η εγκατάσταση των προσφύγων της Καππαδοκίας στον Ελληνικό χώρο

Βερονίκη Δαλακούρα

doi: [10.12681/deltiokms.57](https://doi.org/10.12681/deltiokms.57)

Copyright © 2015, Βερονίκη Δαλακούρα

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δαλακούρα Β. (1995). Η εγκατάσταση των προσφύγων της Καππαδοκίας στον Ελληνικό χώρο. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 11, 267-320. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.57>

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Σ'αυτήν την εργασία θα προσπαθήσουμε να μελετήσουμε τη στρατηγική που ακολούθησε η εγκατάσταση στην Ελλάδα και ειδικότερα στη Μακεδονία, του χριστιανικού πληθυσμού των κωμοπόλεων και χωριών της Καππαδοκίας που αναγκάστηκε, μετά την υπογραφή της Σύμβασης της Λωζάνης *Περί της ανταλλαγής των πληθυσμών*, να εγκαταλείψει «την πέτραν του Αιγαίου» πατρίδα. Από τις 7 κωμοπόλεις και χωριά που θα εξετάσουμε, 2 ανήκουν στην περιφέρεια Καισάρειας (Καισάρεια, Μονταλάσκη), 2 στη «μικρή» περιφέρεια Αι-Κωστὲν τοῦ Ἑβερκ (Ζίλε, Καράτζορεν), 2 στην περιφέρεια Νεάπολης (Αραβισός, Φλοῖτὰ) και 1 χωριό ανήκει στην περιφέρεια Νίγδης (Ἑνεχίλ).

Ἡ διερεύνηση τῶν συνθηκῶν εγκατάστασης τῶν κατοίκων τῶν παραπάνω χωριῶν και κωμοπόλεων ἐντάσσεται στὰ πλαίσια τῆς ἀγροτικῆς ἀποκατάστασης γενικότερα. Ἦδη ἀπὸ τὸ 1914 και τὸ 1919, ἡ Μακεδονία, περιοχή κατεξοχὴν ἀγροτική, ἄρχισε νὰ δέχεται σημαντικὸ ἀριθμὸ προσφύγων (ἀπὸ τὴ Θράκη και τὴν Βουλγαρία ἀντίστοιχα), ἐνῶ μετὰ τὴν μικρασιατικὴ καταστροφὴ εγκαθίστανται ἐκεῖ 700.000 περίπου πρόσφυγες μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὸν ἐποικισμὸ και τὴν ἀξιοποίηση τῶν ἀνεκμετάλλεπτων ἐκτάσεων τῆς περιοχῆς.

Ἡ παλαιότερη και σύγχρονη πλούσια βιβλιογραφία¹ γιὰ τὴν πολιτικὴ τῆς ἀγροτικῆς κυρίως ἀποκατάστασης ποὺ ἀκολούθησαν οἱ κυβερνήσεις και

1. Βλ. ἐνδεικτικὰ μετὰξὺ ἄλλων: Συλλογὴ Νόμων και Διαταγμάτων ἀφορρὸντων τὴν Ε.Α.Π., Ἀθήνα 1926· Μ. Νοταρᾶς, *Ἡ ἀγροτικὴ ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων*, Ἀθήνα 1934· Μαργαρίτα Δρίτσα, «Ἑτερόχθονες κοινότητες: ὁ ἐνοφθαλμισμὸς τοῦ προσφυγικοῦ στοιχείου στὸν μακεδονικὸ χῶρο», Συμπόσιο: *Ἡ διαχρονικὴ πορεία τοῦ κοινοτισμοῦ στὴ Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη 1991, σσ. 415-429· Βίκα Δ. Γκιζελή, *Κοινωνικοὶ μετασχηματισμοὶ και προέλευσις τῆς κοινωνικῆς κατοικίας στὴν Ἑλλάδα 1920-1930*, Ἀθήνα 1984· Ἐλσα Κοντογιώργη, «Ἀγροτικὲς προσφυγικὲς ἐγκαταστάσεις στὴν Μακεδονία: 1923-1930», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 9 (1992): *Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ και Ἑλληνικὴ Κοινωνία*, σσ. 47-59· Renée Hirschon, *Heirs of the Greek catastrophe*, Ὁξφόρδη 1989.

για τὸ ρόλο τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ), μᾶς ἀναγκάζει σὲ μιὰ ἐπιγραμματική ἀναφορὰ τόσο τῆς στρατηγικῆς ποὺ ἀκολούθηθηκε ὅσον ἀφορᾷ στὶς «ἐξωτερικὲς» συνθήκες τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἀστικῆς ἀποκατάστασης, ὅσο καὶ στὶς «ἐσωτερικὲς» προϋποθέσεις τῆς (διανομῆς γῆς σὲ δικαιοῦχους, κριτήρια γιὰ τὴν ἐγκατάσταση τῶν ὁμάδων τῶν προσφύγων στὶς διάφορες ἀγροτικὲς περιοχὲς ἢ ἀστικά κέντρα κ.λπ.).

Ἡ ἀφίξη τῶν προσφύγων στὴν Ἑλλάδα σηματοδότησε τὴν ἀπαρχὴ μιᾶς σειρᾶς προβλημάτων ποὺ σχετίζονταν ἀφενὸς μὲ τὴν ἄμεση καὶ παραγωγικὴ τους ἀποκατάσταση, ἀφετέρου δὲ μὲ τὴν ὁργάνωση καὶ «λειτουργία» τῶν προσφυγικῶν ὁμάδων τῶν ὁποίων ἡ ἀγροτικὴ ἢ ἀστικὴ ἀποκατάσταση, ἐντασσόμενη σὲ ἓνα ὀρισμένο πλαίσιο (ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου τῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης, ἐνίσχυση κυρίως τῶν ἐγκαταλειμμένων, μετὰ τὴν ἀναχώρηση τῶν Μουσουλμάνων περιοχῶν), ὑπάκουσε σὲ μιὰ σειρὰ ἀπὸ νομοθετικά καὶ προεδρικά διατάγματα καὶ ἐγκυκλίου ἀφήνοντας ἐλάχιστα (ἢ καὶ καθόλου) περιθώρια ἐλεύθερης ἐπιλογῆς τοῦ τόπου τῆς μόνιμης ἐγκατάστασης.

Πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὴν εἰσορὴ τοῦ μεγάλου κύματος τῶν προσφύγων (1.069.957 ἄτομα σύμφωνα μὲ τὴν ἀπογραφή τοῦ 1928), ἡ ἀνάγκη ἀποκατάστασης τῶν γηγενῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν εἶχε δημιουργήσει ἓνα μείζον, κυρίως ἀγροτικὸ καὶ ἐν μέρει ἐποικιστικὸ ζήτημα,² ἀφοῦ οἱ ἀπαλλοτριώσεις ποὺ ἔθετε σὰν προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν ἀκτημόνων ἀγροτῶν ὁ Ν. 1072/1917 τῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης, δὲν εἶχαν ἀκόμη πραγματοποιηθεῖ.³

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσφύγων ποὺ ἔφτασε στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ὑπογραφή τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης ἦταν τριπλάσιος ἐκείνου τῶν ἀνταλλαξιμῶν Μουσουλμάνων ποὺ ἔφυγαν ἐγκαταλείποντας κτήματα, κυρίως σοιφλίκια, ἢ κυριότητα τῶν ὁποίων περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο. Τὰ κτήματα αὐτὰ ποὺ προσπάθησε νὰ ἐκμεταλλευθεῖ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν προσφύγων τελικὰ δὲν κρίθηκαν ἐπαρκῆ, καὶ ἡ ἀποκατάσταση τῶν ἀκτημόνων γηγενῶν καὶ προσφύγων, ὁλοκληρώθηκε μὲ εὐρεῖες ἀπαλλοτριώσεις μεγάλων ἐκτάσεων σ' ὁλόκληρὴ τὴν Ἑλλάδα. Σ' αὐτὰ τὰ κτήματα ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποκατέστησε «γεωργικῶς» 427.301 πρόσφυγες (111.811 οἰκογένειες) κτίζοντας ἐπίσης ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ κατοικιῶν (περίπου 43.859).

2. Βλ. Α. Ν. Σίδερης, *Ἡ γεωργικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν λήξαν ἐκατονταετίαν (1833-1933)*, Ἀθήνα 1934, σ. 176. Ἐπίσης Μ. Ρηγίνος, «Ἐνεργὸς πληθυσμὸς καὶ διάρθρωση τῶν οἰκονομικῶν δομῶν (1909-1936)», *Τὰ Ἱστορικά*, τχ. 2, Δεκέμβριος 1984, σ. 375 (γ' Πρόσφυγες).

3. Τὸ ἄρθρο 17 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 κατοχύρωνε τὴν ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωση τῶν μεγάλων ἐκτάσεων γιὰ τὴν ἐγκατάσταση τῶν ἀκτημόνων. Τὰ νομοθετικά διατάγματα τοῦ 1917 ποὺ ἀκολούθησαν (Ν.Α. 2466, 2467, 2468, 2469 καὶ 2470) τὰ ὁποῖα ψηφίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνηση τῆς Θεσσαλονίκης ἀποτελέσαν τὸ νόμο-πλαίσιο τοῦ Ν. 1072/1917, βάσει τῆς νέας ἀγροτικῆς νομοθεσίας.

Ἡ ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων ἔγινε κατὰ ομάδες δέκα τουλάχιστον οἰκογενειῶν οἱ ὁποῖες καὶ μοιράζονταν τὸ παραχωρούμενο κτῆμα ἢ ἔμεναν σὲ γειτονικοὺς συνοικισμοὺς.⁴ Ἡ ΕΑΠ ἐρχόταν σὲ συνεννόηση μὲ τοὺς αντιπροσώπους τῶν ομάδων⁵ ποὺ περιφέρονταν στὶς ἐπαρχίες τῆς Μακεδονίας ψάχνοντας γιὰ τὶς πλέον κατάλληλες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν ξεριζωμένων ἐκτάσεις. Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε ὑποχρεωθεῖ, ἐφόσον σκοπὸς τῆς δὲν ἦταν ἡ φιλανθρωπία ἀλλὰ ἡ ἀποκατάσταση τοῦ προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ «χάριν παραγωγικῆς ἀποδόσεως», νὰ δημιουργήσῃ τὶς κατάλληλες κοινωνικὲς προϋποθέσεις ὥστε ὁ ἐποικισμὸς ποὺ εἶχε ἀναλάβει νὰ γίνῃ ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ ἐπιτυχής. Ἡ ἔκταση τοῦ γεωργικοῦ κλήρου ποὺ δόθηκε σὲ κάθε οἰκογένεια ποικίλλει ἀνάλογα μὲ τὴν ποιότητα τῆς γῆς (ποτιστικὴ, ξηρική) τὸν «βαθμὸ γονιμότητάς» τῆς καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειας. Κατ' ἀρχήν, ἡ ἔκταση τῆς χορηγηθείσας γῆς ὑπολογιζόταν ὡς ἑξῆς: οἰκογένεια ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ 2 ἄτομα ἔπαιρνε 1 κλῆρο· οἰκογένεια 3-4 ἀτόμων 1 1/4 κλῆρο, οἰκογένεια 5-7 ἀτόμων 1 1/2 κλῆρο καὶ οἰκογένεια ποὺ ἀριθμοῦσε περισσότερα ἀπὸ 8 ἄτομα ἐλάμβανε 2 κλῆρους.⁶ Οἱ κλῆροι δὲν ἀπαρτίζονταν ἀπὸ μιὰ συνεχόμενη ἔκταση, ἀλλὰ ἀπὸ διαφορετικὰ κομμάτια γῆς (ἀγροτεμάχια) ποὺ βρισκόνταν σὲ διαφορετικὲς περιοχὲς τοῦ συνοικισμού. Κλῆρος δόθηκε ὁ ὅσους πρόσφυγες δήλωσαν ἀγρότες· πρὶν ἐγκαταλείψουν τὴν πατρίδα τους, οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἀποτελοῦσαν μιὰ πολυπληθεῖ τάξη μικροῦδιοκτητῶν γῆς οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ εἶχαν κτηματικὴ περιουσία, πολὺ συχνὰ ἄφηναν τὴ φροντίδα τῆς σὲ συγγενεῖς ποὺ μὲ τὴ σειρά τους προσελάμβαναν γιὰ τὶς δύσκολες ἀγροτικὲς δουλειὲς ἐργάτες (συνήθως Τούρκους). Οἱ ἴδιοι ζοῦσαν σὲ μικρὲς ἢ μεγάλες πόλεις ἀποτελόντας τὴν τάξη τῶν μικροβιοτεχνῶν, ἐνῶ ὅσοι κατοικοῦσαν στὰ παράλια ἦταν ἐφοπλιστές, ναυτικοὶ ἢ ἄλιεῖς. Χαρακτηριστικὸ ἦταν τὸ ὑψηλὸ ποσοστὸ τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ σὲ σχέση μὲ τὸν ἀγροτικὸ, ἀποτελέσμα τῆς ἑλξης ποὺ ἀσκούσε στοὺς κατοίκους τῶν χωριῶν καὶ κωμοπόλεων ὁ ἀστικὸς τρόπος ζωῆς. Ὁ ἀστὸς διέφερε ἀπὸ τὸν ἀγρότη μόνον ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς περιουσίας. Μὲ τὸν ἐρχομὸ στὴν Ἑλλάδα ἡ ἀναλογία ἀστών-ἀγροτῶν ὑπολογίζεται μὲ περισσότερη δυσκολία, γιὰ πολλοὶ ἀγρότες, ὅ-

4. Ν.Δ. τῆς 6ης Ἰουλίου 1923, ἄρθρο 3 («Τρόπος ἐγκαταστάσεως. Ὅμαδες», παράγρ. 1, 2 καὶ ἐπ.): «Ἡ ἐγκατάστασις γίνεται καθ' ομάδας, συνοικιζομένης ἐντὸς τοῦ παραχωρουμένου κτήματος ἢ καὶ εἰς γειτονικὰς θέσεις ἢ συνοικισμοὺς. Ἐκάστη ὁμάς ἀποτελεῖται ἐκ δέκα τουλάχιστον οἰκογενειῶν. Οἱ δικαιούμενοι νὰ συμμετάσχῃσι τῆς ὁμάδος ὀρίζονται διὰ πράξεως τοῦ προϋσταμένου τοῦ Γραφείου Ἐποικισμού (...).

5. Βλ. Μαργαρίτα Δρίτσα, ὁ.π., σσ. 423-424.

6. Βλ. Μ. Νοταρᾶς, ὁ.π., σ. 35, ὅπου ἀναφέρεται καὶ ἡ ἔκταση τοῦ γεωργικοῦ κλήρου σὲ κάθε περιφέρεια. Π.χ. στὴν κοιλιάδα τοῦ Ἑβρου δὲν ὑπερβαίνει τὰ 15 στρ., στὴν ὑπόλοιπη Θράκη κυμαίνεται ἀπὸ 20-60 στρ., στὶς καπνοπαραγωγικὲς περιοχὲς τῆς Μακεδονίας ποικίλλει ἀπὸ 9-20 στρ. ἐνῶ στὶς ὑπόλοιπες εἶναι 20-60 στρ. δίχως νὰ ὑπολογίζονται οἱ βοσκότοποι.

ποχρεωμένοι στην αρχή να δουλεύουν σαν εργάτες στα μεγάλα αστικά κέντρα, στο τέλος εγκαθίστανται εκεί οριστικά, αυξάνοντας τον αριθμό των «αύτων» προσφύγων.

Από την άλλη πλευρά και λόγω της έλλειψης ευκαιριών για μια μόνιμη και λιγότερο κοπιαστική επαγγελματική απασχόληση, ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων που προέρχονταν από την τάξη των γαιοκτημόνων είχαν αποκατασταθεί —και καταχωρηθεί— σαν αγρότες. Έξάλλου οι μικροεπαγγελματίες πήραν ήμι-αστικό κληροστά «περιφερειακά αγροτεμάχια» που βρίσκονταν γύρω από τις πόλεις. Μην έχοντας καμία πείρα στις αγροτικές εργασίες οι περιστασιακοί αυτοί αγρότες πολύ νωρίς εγκατέλειψαν τη γη για να αφοσιωθούν στην τέχνη τους (σιδηρουργία, ύποδηματοποιία κ.λπ.), ή την καλλιέργειαν πλημμελώς ασκώντας συγχρόνως και κάποιο άλλο επάγγελμα. Οι αγρότες πρόσφυγες που απασχολούντο συστηματικά με την καλλιέργεια της γης φρόντισαν να αυξήσουν τον αριθμό των μελών της οικογένειάς τους συγκεντρώνοντας σ' αυτήν τα απορραφισμένα μέλη συγγενικών οικογενειών, ήλικιωμένους γονείς κ.λπ. Οι χήρες συνήθως έπαιρναν έναν αριθμό ζώων (βόδια κ.λπ.). Η δημογραφική αύξηση που παρατηρείται τα πρώτα χρόνια της εγκατάστασης των προσφύγων (1926-1930), καθώς και ο υψηλός αριθμός γάμων, ακόμη κι αν ο νέος άρχηγός της οικογένειας δεν είναι ενήλικος, ενισχύουν την άποψη ότι η παροχή κλήρου που σηματοδότησε την άπαρχή της επιτυχημένης, σε σχέση με την αστική, αγροτικής αποκατάστασης, επηρέασε θετικά τη δημογραφική καμπύλη αφού η δημιουργία ενός στέρεου κοινωνικού ίστού που ενισχύθηκε με την παροχή δανείων μετέτρεψε τον κύριο όγκο των «μικροαστών» ή αγροτών —και λόγω των περιστάσεων εξαθλωμένων— προσφύγων σε ενεργούς οικονομικά μονάδες.⁷

Από τη μεριά της ή ΕΑΠ συνεργαζόμενη με το ελληνικό κράτος επέβαλε μια νέα χωροταξία, τοποθετώντας τους προσφυγικούς οικισμούς έξω από τις πόλεις και δημιουργώντας κοινότητες «δορυφόρους». Οι πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν σ' αυτούς ήταν κυρίως γυναίκες, χήρες με τις οικογένειές τους, μικροεπαγγελματίες και εργάτες.⁸

7. Veronici Dalakouras, *L'installation et le rôle géoéconomique des réfugiés d'Asie Mineure dans la campagne grecque. Le cas de la Macédoine*, (Thèse 3ème cycle, Université Paul Valéry, Montpellier 1984), Troisième Partie, «Les réfugiés et les déséquilibres régionaux (1921-1930)».

8. Βλ. Μαργαρίτα Δρίτσα, *Βιομηχανία και τράπεζες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*, Αθήνα 1990 και Γ. Πολύζος, «Εξέλιξη της δομής του δικτύου των αστικών κέντρων της Ελλάδας και επιπτώσεις στη διαμόρφωση του χώρου. (Κριτήρια και μηχανισμοί χωροθέτησης του προσφυγικού πληθυσμού)», *Σύγχρονα Θέματα*, περ. Β', χρ. 2ος, τχ. 6, Σεπτέμβριος-Νοέμβριος 1979, σ. 71.

Στις Καταστάσεις τών Κατοίκων πού παρατίθενται στο Παράρτημα (τρίτη στήλη) αναφέρονται τὰ ἐπαγγέλματα τών ἀρχηγών κάθε προσφυγικῆς οἰκογένειας πρὶν ἐγκατασταθῶν στη Μακεδονία. Παρ' ὅλη τὴν ποικιλία πού παρατηρεῖται στὰ διάφορα ἐπαγγέλματα⁹ ἡ μικρασιατικὴ κοινωνία μὴ ἔχοντας νὰ ἀντιμετωπίσει ἰσχυρὲς ἐσωτερικὲς συγκρούσεις (τουλάχιστον στὰ τέλη τοῦ 19ου καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 20ου αἰ.), δὲν ἀποκτὰ ποτὲ μιὰ «ταξικὴ συνείδηση».¹⁰ Ἀλλωστε ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἀκμάζουσας ἑλληνικῆς κοινότη-
τας στὴ συνυπάρχουσα συγκάτοικο τουρκικὴ, αὐξάναν τὴν αὐτοπεποίθηση τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἰσχυροποιώντας καὶ τὴ θέση τών ἀσθενεστέρων, ἀφοῦ οἱ ἐπιχειρήσεις τών μεγαλεμπόρων ἐπηρεάζαν ἄμεσα τὸ μικρεμπόριο τών χριστιανικῶν πόλεων καὶ κοινοτήτων.¹¹

Α. Ἡ ἐπιλογὴ τών καππαδοκικῶν κωμοπόλεων καὶ χωριῶν: Οἱ πηγές

Ἡ ἐπιλογὴ τών μικρῶν πόλεων καὶ χωριῶν πού ἀποτελέσαν ἀντικείμενο τῆς ἐργασίας μας ἔγινε μὲ τρόπο ἀνορθόδοξο: ψάχνοντας, πρὶν ἀπὸ χρό-
νια, στὸ ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν (ΚΜΣ) τὴν προέ-
λευση τῶν προσφύγων πού ἐγκαταστάθηκαν στὸν ἑλληνικὸ χῶρο μετὰ τὴ
μικρασιατικὴ καταστροφὴ, ὀδηγηθήκαμε στὶς «Καταστάσεις τών Κατοίκων
πού ἦρθαν στὴν Ἑλλάδα τὸ 1922-1924 καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴ Μακεδο-
νία», καρπὸ τῆς ἐρευνας πού πραγματοποιήσαν οἱ πληροφοροητὲς τοῦ ΚΜΣ
τὸ 1956 καὶ 1957.

Ἡ Ματούλα Κουρουπού καὶ ἡ Εὐαγγελία Μπαλτὰ ἐπισημαίνουν¹² ὅτι τὸ
ὕλικο πού συγκέντρωσαν οἱ συνεργάτες τοῦ ΚΜΣ γιὰ τὶς 81 ἑλληνικὲς (32

9. Περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὰ ἐπαγγέλματα τών Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Καπ-
παδοκίας βλ. στὸ βιβλίο τῆς Μαρίας Β. Ἀσβέστη, *Ἐπαγγελματικὲς ἀσχολίες τών Ἑλλή-
νων τῆς Καππαδοκίας*, Ἀθήνα 1980.

10. Βίκα Δ. Γαϊζελή, ὁ.π., σσ. 62-67.

11. Βίκα Δ. Γαϊζελή, ὁ.π., σσ. 62-67. Ἐπίσης Θ. Ἀλεξίου, «Οἱ κοινωνικὲς αἰτίες τῆς
καπνεργατικῆς διαμαρτυρίας στὸ μεσοπόλεμο», *Τὰ Ἱστορικά*, τχ. 21, Δεκέμβριος 1994, σ.
350. Πληροφορίες ἐπίσης γιὰ τὰ ἐπαγγέλματα τών προσφύγων βλ. στὸ ἄρθρο τῆς Μαρ-
γαρίτας Δρίτσα, «Ἐθνικὴ Τράπεζα καὶ Πρόσφυγες», *Τὰ Ἱστορικά*, τχ. 4, Δεκέμβριος
1985, σ. 315, καθὼς καὶ στὸ ἄρθρο τοῦ Π. Ἐνεπεκίδη, «Μικρασία 1913, Ἡ μεγάλη λάμ-
ψη πρὶν τὸ ἡλιοβασιλεμα», ἐφημ. *Τὸ Βῆμα τῆς Κυριακῆς*, 30-8-1981.

12. Ματούλα Κουρουπού-Εὐαγγελία Μπαλτὰ, «Πηγὲς γιὰ τὴν ἱστορία τών ἀντάλλα-
ξίμων τῆς Καππαδοκίας: Ἡ ἀνάγκη συνολικῆς θεώρησης», *Δελτίο Κέντρου Μικρασια-
τικῶν Σπουδῶν* 9 (1992): *Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ καὶ Ἑλληνικὴ Κοινωνία*, σσ. 15-28.
Βλ. γιὰ τὴν σπουδαιότητα τῆς προφορικῆς μαρτυρίας Π. Κιτρομηλίδης, «Ἡ ἔξοδος τῆς
κεντρικῆς καὶ νότιας Μικρασίας», *Ἡ Ἐξοδος*, τόμ. 2: *Μαρτυρίες ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες τῆς
Κεντρικῆς καὶ Νότιας Μικρασίας*, Ἀθήνα, Κ.Μ.Σ., 1982, σσ. λ'-λδ'.

έλληνόφωνες και 49 τουρκόφωνες) κατπαδοκίμες κοινότητες, καταγράφοντας τις προσωπικές μαρτυρίες των προσφύγων κάθε οικισμού αποτελεί ίσως «τὴ μοναδικὴ πηγὴ τῆς ὁποίας ἡ ἀξιολογία ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐκείνη τῶν γραπτῶν πηγῶν». Ἀλλωστε οἱ πηγές πού εἶναι κατατεθειμένες στο ΚΜΣ ἐλέγχουν τίς προφορικές μαρτυρίες καὶ ἀλληλοσυμπληρώνονται ἀπὸ αὐτές. Ἡ ἐργασία μας βασίστηκε τόσο σ' αὐτές ὅσο καὶ στίς πηγές στατιστικοῦ τύπου, κυρίως κατπαδοκίμους Κώδικες τοῦ τέως Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Περιουσιῶν πού βρίσκονται στὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (ΓΑΚ) καὶ δίνων στοιχεῖα γιὰ τὸν ὀρθόδοξο πληθυσμό, στοὺς ἐλληνόφωνους κώδικες τοῦ ΚΜΣ, στοὺς Στατιστικούς Πίνακες τοῦ περιοδικοῦ *Ξενοφάνης*,¹³ σὲ μαρτυρίες ξένων καὶ ἐλλήνων μελετητῶν (R. W. Dawkins, Ἰ. Ἰωαννίδης, Παντ. Μ. Κοντογιάννης, Σ. Φαρασόπουλος, Ἀ. Λεβίδης, Β. Μυστακίδης, Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ κ.ά.).

Σκοπὸς τῆς παλαιότερης ἐργασίας μας (βλ. ὑπόσημ. 7) ἦταν νὰ μελετήσουμε τίς συνθήκες ἀφίξης καὶ ἐγκατάστασης τοῦ προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Μακεδονία. Ὁ τόπος καταγωγῆς τῶν προσφύγων μᾶς εἶχε ἀπασχολήσει μόνο σὲ σχέση μὲ τὴν ὁμοιογένεια τῶν προσφυγικῶν ὁμάδων πού ἐγκαταστάθηκαν στίς ἀγροτικές κυρίως περιοχές, καὶ ἀναφορικά μὲ τὰ ἐπαγγέλματα πού ἀσκοῦσαν οἱ γονεῖς ἢ ἀκόμη καὶ οἱ πάπποι τῶν προσφύγων στὴν πατρίδα, ἀφοῦ ἡ ἐρευνά μας εἶχε περιλάβει καὶ τοὺς πρόσφυγες τῆς δεύτερης καὶ τρίτης γενιάς. Ἐξετάζοντας τίς «Καταστάσεις» θὰ προχωρήσουμε τὴν ἐρευνά μας μελετώντας τὸν τόπο προέλευσης τῶν προσφύγων, τὴν πληθυσμιακὴ ὁμοιογένεια τῶν κατπαδοκίμων χωριῶν καὶ κωμοπόλεων καὶ μέσα ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν χριστιανῶν κατοίκων τὴν κοινωνικὴ δομὴ τους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν κάθε οἰκογένειας καί, κυρίως τὸ ἐπάγγελμα πού ἀσκοῦσε ὁ ἀρχηγὸς τῆς θὰ ἀποτελέσει τὸ κριτήριο γιὰ τὴν ἐπιλογὴ τοῦ τόπου τῆς μόνιμης ἐγκατάστασης (ἀστικά κέντρα ἢ ἀγροτικές περιοχές).

13. Τὸ περιοδικὸ *Ξενοφάνης*, *Σύγγραμμα περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατικῶν «Ἀνατολῆς»*, ἐκδιδόταν στὴν Ἀθήνα καὶ ἀποτελεῖ μιὰ σημαντικὴ ὁσο καὶ ἀξιόπιστη πηγὴ ἱστορικῶν καὶ δημογραφικῶν πληροφοριῶν γιὰ τὸν πληθυσμὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Συνολικὰ ἐκδόθηκαν ἑπτὰ τόμοι (5.961 σελίδες): ὁ πρῶτος (Α') τόμος ὀλοκληρώθηκε τὸ 1904, (ἂν καὶ τὸ πρῶτο τεῦχος κυκλοφόρησε τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1896) καὶ ὁ τελευταῖος (Ζ') τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1910 ὁπότε καὶ ἡ ἐκδοσιὰ διακοπτεται γιὰ οἰκονομικοὺς λόγους. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες βλ. Π. Οἰκονόμου, «Τὰ δημοσιεύματα τοῦ περιοδικοῦ «Ξενοφάνης». Συμβολὴ στὴ Μικρασιατικὴ Βιβλιογραφία», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 1 (1977), σσ. 169-215.

Β. Η περιφέρεια της Καισάρειας

α) Καισάρεια

Η διαίρεση της Καππαδοκίας σε περιφέρειες είναι γεωγραφική και διοικητική.¹⁴ κάθε περιφέρεια παίρνει το όνομά της από την κυριότερη πόλη ή κωμόπολη για να διευκολυνθεί η κατάταξη, εφόσον, εκτός από λίγες περιπτώσεις, τα αστικά καππαδοκικά κέντρα δεν είναι και κέντρα πολιτισμού. Η Καισάρεια αποτελεί την εξαίρεση. Βρίσκεται στο κέντρο της Ποντοκαππαδοκικής χώρας, ανάμεσα στον Πόντο και την Κιλικία, σε απόσταση 400 χιλ. από τη Σαμούντα και 300 χιλ. από τη Μερσίνα και υπήρξε μία από τις σημαντικότερες πόλεις-κέντρα του διακομιστικού εμπορίου και των ανταλλαγών.

Στον Κώδικα 205 του τέως Ταμείου 'Ανταλλαξίμων Περιουσιών, με άφορμη την από 1ης Σεπτεμβρίου 1872 'Αρχιερατική επιχορήγηση που έπρεπε να εισπραχθεί από τα χριστιανικά σπίτια, καταχωρούνται όλες οι οικίες των κωμοπόλεων και χωριών της περιφέρειας με την αντίστοιχη εισφορά (οφειλή σε γρόσια)· η Καισάρεια, πρώτη στον κατάλογο σαν πρωτεύουσα της περιφέρειας, έχει 385 σπίτια, ενώ προηγείται η Νεάπολη με 851 σπίτια, ή Μουταλάσκη με 575 και η Κερμίρα με 445.¹⁵

Στον Κώδικα 215 βρίσκουμε καταχωρημένες το 1907 3 ένοριες (ένορία-σε παπα-Αθανασίου εφενδε, παπα-Τιμοθέου εφενδε, παπα-Νικολάου εφενδε) με 75 οικογένειες ή κάθε μία.¹⁶

Στον Κώδικα 216 που είναι γραμμένος με την αραβική γραφή (έμελετήθη τον Μάρτιο του 1953), είναι καταχωρημένος ο Κατάλογος των αρρένων 'Ελλήνων του Σαντζακιού της Καισάρειας το 1835, σύμφωνα με τον οποίο

14. Σύμφωνα με την διαίρεση της Καππαδοκίας σε περιφέρειες που προτείνει στο άρθρο της η Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ, «Οι Έλληνικές Κοινότητες στη σύγχρονη Καππαδοκία», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 1 (1977), σσ. 29-74.

15. Κώδικας 205, II, 319 τέως Ταμείου 'Ανταλλαξίμων, Γενικά 'Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ), σ. 274 όπου διαβάζουμε: 'Αντίγραφον Πράξεως 'Επισήμου (...) ή εν λόγω 'Αρχιερατική επιχορήγηση από την πρώτην Σεπτεμβρίου του 1872 έτους κατά την κάτωθι σημείωσιν εισπραχθείσα ενεργηθή δεόντως· δηλ. όπως αι μέν της α^{ης} τάξεως οικίαι ανά δύο-δεκα και ήμισυ γρόσια, αι δέ της β^{ης} τάξεως ανά επτά, και αι της γ^{ης} τάξεως ανά πέντε γρόσια πληρώνοντες συμμορφοθώσι κατά την απόφασιν ταύτην (...).

16. Κώδικας 215, XII, 310 (Καραμανλίδικος) τέως Ταμείου 'Ανταλλαξίμων, (ΓΑΚ), σσ. 87-89. Στον ίδιο Κώδικα, (σσ. 174-176) είναι καταχωρημένη επίσης στα καραμανλίδικα και στα ελληνικά, μία οφειλή σε γρόσια της 'Ενορίας του 'Εφημέριου Παπα-Θεόδωρου εφέντιν που άριθμεί 190 χριστιανικά σπίτια (4 Μαΐου 1917), ενώ στίς σσ. 206-207, με ήμερομηνία 24 'Οκτωβρίου 1921, αναφέρεται η ένορία του 'Αγίου Νικολάου (έκκλησίασι εφημεριονού Διόδωρου εφένδι) με 150 χριστιανικά σπίτια.

από τους 1.107 κατοίκους των 13 Μαχαλάδων, οι 177 βρίσκονται στα ξένα, ενώ οι 442 είναι άποροι και νήπια.¹⁷

Σημαντικές πληροφορίες για το ρυθμό των γεννήσεων του χριστιανικού πληθυσμού της Καισάρειας μάς δίνει ο Κώδικας 220 όπου από την 15η Μαρτίου 1893 έως την 15η Απριλίου 1894 καταγράφονται 40 γεννήσεις Χριστιανών κατοίκων, ενώ από την 30η Νοεμβρίου 1897 έως την 3η Αυγούστου 1924 (ή τελευταία καταχώριση) καταγράφονται 297 βαπτίσεις.¹⁸

Το 1905 ή σύνθεση του πληθυσμού της Καισάρειας έχει ως εξής: Έλληνες 2.500, Τούρκοι 300, άλλες εθνικότητες (Αρμένιοι κ.λπ.) 50.¹⁹

Το 1912 ή διοίκηση της Καισάρειας φαίνεται να περιλαμβάνει 23.201 Έλληνες, 128.787 Μουσουλμάνους και 39.448 Αρμένιους.²⁰

Την χρονιά της μικρασιατικής καταστροφής δημοσιεύεται μια σειρά Πινάκων όπου ο πληθυσμός της διοίκησης της Καισάρειας υπολογίζεται ως εξής: Έλληνες 35.098, Τούρκοι και Όθωμανοί 59.032, Αρμένιοι 34.488, Κοϋρδοί και Κιρκάσιοι 25.000 και 20.000 αντίστοιχα.²¹

Η Μέλπω Μερλιέ, της οποίας τη διοικητική διαίρεση της Καππαδοκίας σε περιφέρειες ακολουθούμε, υπολογίζει τους κατοίκους της Καισάρειας σε 60.000 εκ των οποίων μόνον οι 5.000 ήταν Έλληνες. Σ' όλη την ομώνυμη περιφέρεια, τη μητροπόλη και τις 16 κομποπόλεις και χωριά, οι Έλληνες πλησιάζουν τις 25-30.000.²²

17. Κώδικας 216, XIII, 321 τέως Ταμείου Άνταλλαξίμων (ΓΑΚ). Περισσότερες πληροφορίες γι' αυτόν τον κώδικα βλ. στο άρθρο της Ειρήνης Βενιέρη, «Ανδρονίκιο: ένα καππαδοκικό χωριό κατά τον 19ο αιώνα», *Μνήμων* 15 (1993), σσ. 9-67.

18. Κώδικας 220, XVII, 335, τέως Ταμείου Άνταλλαξίμων (ΓΑΚ), Βιβλίο Βαπτίσεων & Γεννήσεων από της 15ης Μαρτίου 1893-3 Αυγούστου 1924, σσ. 67-126.

19. *Ξενοφάνης* 2 (1905), πίνακας, σ. 230.

20. Βλ. Άθαν. Σουλιώτης-Νικολαΐδης, *Οί Έλληνες κάτοικοι της Μικράς Ασίας*, Άθήνα 1921, όπου ο συγγραφέας αφού αναφέρει τις επιφυλάξεις του τόσο για τις ιδιωτικές στατιστικές των οποίων τα αποτελέσματα σχετίζονται με τις πολιτικές συμπάθειες των εκάστοτε συγγραφέων, όσο και για τις «έπισημες» που ακολουθούν την εκάστοτε τουρκική πολιτική και, το κυριότερο, αφορούν μόνον τον άρρενα πληθυσμό, παραθέτει έναν πίνακα «πιστή αντιγραφή της τουρκικής στατιστικής του 1912» (σ. 49) που μάς δίνει λεπτομερή στοιχεία για τον πληθυσμό (σύνθεση, πληθυσμακή πυκνότητα κατά διοικητικές διαφέρειες) της Μικράς Ασίας. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα το σύνολο των Έλλήνων κατοίκων του Βιλαετίου της Άγκυρας ανέρχεται σε 45.873.

21. Βλ. Γ. Κ. Σκαλιέρης, *Λαοί και Φυλαί της Μικράς Ασίας (Μετά Πινάκων και Χαρτών)*, Άθήνα 1922, (Β' Έκδοση: Άθήνα, Ρήσος, 1990), πίνακας 7, σ. 242. Δεν αναφέρεται ή πηγή. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, οι Έλληνες κάτοικοι της Γενικής Διοίκησης (Βιλαέτι) Άγκυρας, ανέρχονται συνολικά σε 107.798 άτομα, αριθμός υπερδιπλάσιος εκείνου που παραθέτει ο Άθ. Σουλιώτης-Νικολαΐδης. Στους «Πατριαρχικούς Στατιστικούς Πίνακες» που δημοσιεύονται στο ίδιο βιβλίο (σσ. 290-291), ο αριθμός των Έλλήνων κατοίκων της Έκκλησιαστικής Έπαρχίας Καισάρειας υπολογίζεται σε 73.074 ψυχές (45 ελληνικές κοινότητες).

22. Η Μέλπω Μερλιέ αντλεί τα στοιχεία της για τον πληθυσμό της Καππαδοκίας

Τὰ στοιχεῖα ποὺ μᾶς δίνει τὸ ὕλικό τοῦ ΚΜΣ εἶναι πολύτιμα, ἀκόμη κι ἂν προέρχονται «ἀπὸ πηγὲς ποὺ δὲν ἐπιδέχονται ἀναλύσεις ποσοτικοῦ τύπου, λόγῳ τῆς φύσεως τῆς πηγῆς (προφορικὴ μαρτυρία) καὶ λόγῳ τῆς διαφοροποίησης τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων καὶ ἱστορικῶν αἰτουμένων»²³ κατὰ τὴν περίοδο ποὺ πραγματοποιήθηκε ἡ ἔρευνα τῶν πληροφορητῶν-συνεργατῶν τοῦ ΚΜΣ. Οἱ πηγὲς στατιστικοῦ τύπου ποὺ χρησιμοποιοῦμε καὶ οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν ἓνα ἐπίσημο γραπτὸ τεκμήριο μᾶς δίνουν μὲν στοιχεῖα γιὰ τὴν πληθυσμιακὴ καὶ κοινωνικὴ σύνθεση ἐνὸς χωριοῦ ἢ οἰκισμού τῆς Καππαδοκίας, ἀλλὰ εἶναι ὁ συνδυασμὸς μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς πληροφορικῆς ἱστορίας ποὺ κάνει τὴν εἰκόνα τῶν καππαδοκικῶν χωριῶν —ἀντικείμενο τῆς μελέτης μας, περισσότερο εὐκρινὴ καὶ τὰ συμπεράσματά μας πιὸ στέρεα.

Τὴν στιγμὴ τῆς Ἀνταλλαγῆς οἱ Ἕλληνες Τουρκόφωνοι κάτοικοι τῆς Καισάρειας ἀνέρχονταν σὲ 146 οἰκογένειες (624 ἄτομα), ἐνῶ οἱ Τούρκοι σὲ 29.000 καὶ οἱ Ἀρμένιοι σὲ 14.000.²⁴ Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς παραπάνω οἰκογένειες ἐγκαταστάθηκαν στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιά. Οἱ πληροφορητὲς τοῦ ΚΜΣ μᾶς δίνουν στοιχεῖα γιὰ 31 ἀπ' αὐτές, σχετικὰ μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν κάθε οἰκογένειας, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς καὶ τὴν σημερινή (1957) ἐγκατάστασή τους στὴν χώρα ὑποδοχῆς καὶ εἰδικότερα στὴν Μακεδονία. Ἐντεκα (11) ἀπ' αὐτὲς ἀριθμοῦν 1-3 μέλη, 15 4-6 μέλη καὶ μόνον 5 οἰκογένειες ἔχουν 7-9 μέλη. Βέβαια, στίς «Καταστάσεις» δὲν ἀναφέρεται ἂν τὰ μέλη τῆς κάθε οἰκογένειας εἶναι ἀπλῶς γονεῖς (μητέρα-πατέρας) καὶ παιδιὰ ἢ ἂν σ' αὐτὲς περιλαμβάνονται καὶ λοιπὰ ἀπροστάτευτα μέλη, ὅπως οἱ ἡλικιωμένοι γονεῖς τῶν συζύγων. Εἶναι ἀδύνατο λοιπὸν νὰ ὑπολογίσουμε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸν ἀριθμὸ τῶν παιδιῶν ποὺ ὑπῆρχαν σὲ κάθε οἰκογένεια. Πάντως, σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις, (π.χ. Ἐνεχιλ), ἂν δὲν ὑπάρχει ἐν ζωῇ ἀρρενας ἀρχηγὸς τῆς οἰκογένειας, ἀναφέρεται ὡπωσδήποτε ἡ χηρεὶα τῆς γυναίκας, ἀφοῦ στὴν θέση τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ δίπλα σ' αὐτό, ἀναγράφεται *χήρα*.

Τὰ ἐπαγγέλματα τῶν κατοίκων τῆς Καισάρειας παρουσιάζουν σχετικὴ ποικιλία:²⁵ ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν ἔμποροι (13), ποτοποιῶλες-ποτοποιοὶ (3),

ἀπὸ τὸ βιβλίό τοῦ Παντ. Μ. Κοντογιάννη, *Γεωγραφία τῆς Μ. Ἀσίας*, Ἀθήνα, Σύλλογος πρὸς Διάδοσιν Ὑψηλῶν Βιβλίων, 1921, σσ. 136-140.

23. Βλ. Ματούλα Κουρουτοῦ-Εὐαγγελία Μπαλτᾶ, *δ.π.*, σσ. 19-20.

24. Βλ. *Ἡ Ἐξοδος*, τόμ. 2: *Μαρτυρίες ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες τῆς Κεντρικῆς καὶ Νότιας Μικρασίας*, Εἰσαγωγή-Ἐποπτεία Π. Μ. Κιτρομηλίδης, Ἐπιμ. Γ. Μουρέλος, Ἀθήνα, Κ.Μ.Σ., 1982, σ. 35 καθὼς καὶ τὸ περιοδικὸ *Ξενοφάνης* 2 (1905), σ. 230.

25. Γιὰ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν κατοίκων τῆς Καισάρειας, βλ. Μέλπω Μερλιέ, *δ.π.*, ὅπου ἀναφέρεται: «(...) Κοντὰ στοὺς μικροὺς ἢ μεγάλους αὐτοὺς ἔμπορους, μεταπράτες, τεχνίτες, οἱ κάτοικοι τῶν μικρῶν χωριῶν εἶναι γεωργοὶ, ἀμπελοφυγοὶ καὶ κτηνοτρόφοι (...). Γενικά ὅπως, στὸν τύπο τοῦ ξενιτευόμενου, κοντὰ σ' αὐτοὺς ποὺ ἀποζοῦν ἀπὸ τῆ γῆ, ἀπὸ τὴν κτηνοτροφία ἢ καὶ ἀπὸ τὰ δύο, ἔχομε τὸν Ἕλληνα ποὺ κάνει ἀπ' ὅλα: γεωργία, ἀμπελοφυγία, κτηνοτροφία, μαγαζί, καφενεῖο ἢ ἐπάγγελμα, ἀλλὰ καὶ μεταπράτης καὶ ἔμπορος στίς ὥρες του...» (σσ. 46-47).

1 μαραγκός, 1 κτηματίας, 1 ράπτης, 1 ξενοδόχος, 1 καντηλανάφτης, 1 τσαγκάρης, 1 αλευροποιός, 1 δάσκαλος, 1 μπακάλης, 1 μογιατζής, 1 ταπητουργός, 1 συμβολαιογράφος και 1 παστουρματζής. Ἡ πλειοψηφία τῶν παραπάνω οἰκογενειῶν (27) ἐγκαταστάθηκαν στὴν Θεσσαλονίκη, μία στὸν Πειραιά, δύο στὴν Ἑδεσσα καὶ μία στὴν Δράμα, προτιμήθηκαν δηλαδὴ τὰ ἀστικά κέντρα ὥστε οἱ πρόσφυγες νὰ ἀποκατασταθοῦν (ἀστικά).

β) Μουταλάσκη

Ἡ Μουταλάσκη βρίσκεται 8 χιλ. ΝΑ τῆς Καισάρειας. Διοικητικὰ ὑπαγόταν στὸ καϊμακαφλίκι καὶ μοντεσαριφλίκι τῆς Καισάρειας καὶ στὸ βαλελίκι τῆς Ἀγκυρας. Τὸ 1924 στὴν Μουταλάσκη ζοῦσαν περίπου 4.000 Τούρκοι καὶ 191 οἰκογένειες (843 ἄτομα) Τουρκόφωνων Ἑλλήνων, ἀριθμὸς πολὺ μικρός, σὲ σύγκριση μὲ ἐκείνον τῶν προηγούμενων χρόνων, δηλ. ἀπὸ τὰ μέσα περίπου τοῦ 19ου αἰ. καὶ τίς ἀρχές τοῦ 20οῦ.²⁶

Στὸν Κώδικα 205 τῆς Καισάρειας τὸ 1872 καταγράφονται 575 οἰκίαι α' τάξεως ποὺ ἀνήκουν στοὺς χριστιανοὺς κατοίκους τοῦ Μουταλάσκη.²⁷ Τὸ 1892, στὰ «Καππαδοκικά», μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἄρθρα πάνω στὴν ἀρχαία καὶ σύγχρονη Καππαδοκία ποὺ γράφει ὁ Β.Α. Μυστακίδης²⁸ τὸ Ταλάς ἢ Μουταλάσκη φέρεται νὰ ἔχει, σὲ σύνολο 13.000 κατοίκων, 700-750 ὀρθόδοξες οἰκογένειες, 760 οἰκογένειες Ἀρμενίων καὶ 100 Διαμαρτυρομένων, ἐνῶ στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα ἀναφέρεται ὅτι ἡ Μουταλάσκη εἶχε 5.000 Ἑλληνες κατοίκους, 4.000 Τούρκους καὶ 4.000 Ἀρμένιους.²⁹

Οἱ πληροφορητὲς τοῦ ΚΜΣ ποὺ συνεργάστηκαν στὴν ἔρευνα τοῦ 1957, ἀναφέρουν ὅτι τὴν στιγμή τῆς ἐξόδου οἱ χριστιανικὲς οἰκογένειες τοῦ Μουταλάσκη ἦταν 255 (1.091 ἄτομα), ἀριθμὸς ποὺ παρεκκλίνει ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ἀναφέρεται στὸ βιβλίο τῆς Ἑξόδου (δ.π.). Οἱ συνεργάτες ἀναφέρουν ἐπίσης ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς παραπάνω πρόσφυγες, ἐγκαταστημένοι σὲ Ἀθήνα καὶ Πειραιά, τὴν ἐποχὴ ποὺ πραγματοποιήθηκε ἡ ἔρευνα εἶχαν ἤδη πεθάνει, γεγονός ποὺ μᾶς κάνει νὰ υποθέσουμε ὅτι ἡ μὴ σύγκλιση τῶν ἀριθμῶν εἶχε ἄμεση σχέση μὲ τίς ἑλλειπτεῖς πληροφορίες ποὺ μπόρεσαν νὰ συλλέξουν ἀπὸ τοὺς ἐπιζῶντες συγγενεῖς. Πάντως, μᾶς δίνουν στοιχεῖα γιὰ 47 οἰκογένειες προσφύγων κατοίκων τῆς Μουταλάσκη ποὺ ἦρθαν τὸ 1924 καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴν Μακεδονία: 26 οἰκογένειες ἀπαρτίζονται ἀπὸ 4-6 μέλη, 16 ἀπὸ 1-3, καὶ μόνον 5 εἶναι πολυμελέστερες μὲ 7-12 μέλη. Καὶ ἐδῶ οἱ ἔμποροι ὑπερτεροῦν (12, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 2 ἦδη στὴν ξενιτιά), ἐνῶ 8

26. Ἡ Ἑξόδος, τόμ. 2, σ. 99.

27. Κώδικας 205, II, 319 τέως Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Περιουσιῶν (ΓΑΚ), σ. 274.

28. Β. Α. Μ[υστακίδης], «Καππαδοκικά», Παρνασσός. Περιοδικὸν Σύνγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ὁμωνύμου Συλλόγου 15 (1892).

29. Ξενοφάνης 2 (1905), σ. 230.

από τις γυναίκες-ἀρχηγούς των οικογενειών (χήρες) δηλώνουν *οικοκυρές*.

Ἡ ποικιλία στὰ ἐπαγγέλματα (παπὰς 1, δάσκαλοι 3, λογιστὴς 1, γαιοκτῆμονες 2, πραιματευτὲς 2, ἀμαξάδες 2, ταπητουργὸς 1, τενεκετζὴς 1, τεχνίτες 1, κουρέας 1, κτίστες 2, ἐργάτες 4, ἐργολάβος 1, μαραγκὸς 1, μαρμαρὰς 1) ἐνισχύουν τὴν ἀποψη ὅτι ἡ ἐπιλογή τῶν ἀσικῶν κέντρων σὰν τόπου ὀριστικῆς ἐγκατάστασης τῶν προσφύγων εἶχε ἀμεση σχέση μὲ τὸ ἐπάγγελμα τῶν προσφύγων. Στὴ Θεσσαλονίκη ἐγκαθίστανται 24 προσφυγικὲς οἰκογένειες, στὴν Ἑδεσσα 18, στὴν Καβάλα 2 καὶ στὴν Κοζάνη 1. Σὲ ἀγροτικὲς περιοχὲς (ἀναφέρεται ἀόριστα ἡ Χαλκιδική, πιθανολογεῖται ὅμως ὅτι ὅπου ἀναγράφεται μόνον τὸ ὄνομα τοῦ νομοῦ, πρόκειται γιὰ ἐγκατάσταση σὲ ἀγροτικὴ περιοχὴ του), ἐγκαθίσταται 1 οἰκογένεια.

γ) Τὸ Ζίλε

Τὸ Ζίλε ἢ Ζήλη τῆς μικρῆς περιφέρειας Ὑβερεκ-Ἀι-Κωστὲν τοῦ Ὑβερεκ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ δύο χωριά (τὸ ἄλλο εἶναι τὸ Γαράτζορεν ἢ Καράτζορεν) ποὺ περιλάμβανε σημαντικὸ ἀριθμὸ χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Ἡ περιφέρεια τοῦ Ὑβερεκ βρίσκεται στὴν βορειοανατολικὴ Καππαδοκία καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἀνῆκε στὴν Μητρόπολη τῆς Καισάρειας.

Σύμφωνα μὲ τὸν Κώδικα 205 τῆς Καισάρειας³⁰ τὸ 1872 εἶχαν ἀπογραφεῖ στὸ Ζίλε 50 (χριστιανικὲς) οἰκίαις ἀ' τάξεως. Τὸ χωριὸ βρισκόταν σὲ ἀπόσταση 10 χιλ. ΝΔ τοῦ Ὑβερεκ, πρωτεύουσα τῆς περιφέρειας, μικρὴ πόλη μὲ 10.000 κατοίκους, καὶ τὸ 1892 εἶχε 55 χριστιανικὲς οἰκογένειες.³¹ Στὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα (1897) οἱ οἰκογένειες τῶν Χριστιανῶν ὑπολογίζονται σὲ 70 καὶ τῶν Τούρκων σὲ 450.³² Στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας (1905) τὸ Ζίλε φαίνεται νὰ ἔχει 350 Ἑλλήνες κατοίκους καὶ 2.250 Τούρκους.³³

Τὸ 1924 οἱ Ἑλλήνες (Τουρκόφωνοι) κάτοικοι τοῦ χωριοῦ φτάνουν τὶς 51 οἰκογένειες (224 ἄτομα), ἐνῶ οἱ Τούρκοι παραμένουν 2.250. Οἱ ἐρευνητὲς τοῦ ΚΜΣ συνέλεξαν πληροφορίες καὶ ἀπὸ τὶς 51 οἰκογένειες τῶν ἀνταλλαγέντων Ἑλλήνων τοῦ Ζίλε, δίνοντας μιὰ ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τοσοῦτο τοῦ τόπου ἐγκατάστασης ὅσο καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων (καὶ κατὰ συνέπεια τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀποκατάστασης) τῶν προσφύγων.

Ἡ πλειοψηφία τῶν ἐρωτηθέντων οἰκογενειῶν (37 οἰκογένειες) εἶναι πολυμελεῖς (4-9 μέλη) καὶ 14 ἀποτελοῦνται ἀπὸ 1-3 μέλη. Οἱ περισσότεροι

30. Κώδικας 205, II, 319 τέως Ταμεῖον Ἀνταλλαξίμων, (ΓΑΚ), ὁ.π.

31. Β. Α. Μ[υστακίδης], ὁ.π.: «(...) Ἡ Ζήλη εἶναι κώμη ἐκ 300 οἰκιῶν, ὧν αἱ 55 εἶναι ὀρθόδοξοι, αἱ δὲ λοιπὲς ὀθωμανικαί».

32. Βλ. Ἀ. Λεβίδης, *Περιγραφή τῆς Καππαδοκίας - Ἱστορικὸν δοκίμιον* (χειρ.), τόμ. 3, 1897, σ. 210.

33. Βλ. *Ξενοφάνης*, ὁ.π., σ. 230.

ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῶν οἰκογενειῶν εἶναι γεωργοί-κτηματίες (21), 1 κτηματίας εἶναι συγχρόνως καὶ τσαγκάρης, ἐνῶ 10 ἀσχοῦν ἀποκλειστικά τὴν τέχνη τοῦ τσαγκάρη, 6 εἶναι κτίστες, 2 ξυλοκόποι, 4 ἐργάτες, 3 ράπτες σαλβαριῶν, 2 ἔμποροι, 1 μηχανικός καὶ 1 παπᾶς. Οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς τίς προσφυγικὲς οἰκογένειες (συνολικά 23) ποὺ ἀσχοιοῦντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν γεωργία, ἐγκαταστάθηκαν στὴν Νεοκαισάρεια τοῦ Νομοῦ Πιερίας, 5 χιλ. δυτικά τῆς Κατερίνης.³⁴ Ἀπὸ τίς ὑπόλοιπες προσφυγικὲς οἰκογένειες 4 κατοίκησαν στὴν Θεσσαλονίκη (τσαγκάρηδες 2, ράπτες σαλβαριῶν 1, ἔμπορος 1), 10 στὴν Κέρκυρα (τσαγκάρηδες 3, ξυλοκόπος 1, κτίστης 1, ράπτες σαλβαριῶν 1, γεωργοί 2, ἐργάτες 2) καὶ 2 οἰκογένειες γεωργῶν στὴν Ζάκυνθο. Στὴν Ἀθήνα ἐγκαταστάθηκαν 1 οἰκογένεια τῆς ὁποίας ὁ πατέρας-ἀρχηγὸς ἦταν μηχανικός καὶ στὸν Πειραιᾶ (Ταμπούρια) 2 οἰκογένειες ἐργατῶν.

Σὲ ἀγροτικὲς περιοχὲς κατ' ἀρχὴν τῆς Πελοποννήσου (Λεχαῖνα Ἠλείας κατοίκησαν 3 οἰκογένειες γεωργῶν καὶ 2 τσαγκάρηδων (ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς εἶχε δηλώσει καὶ κτηματίας). Στὴν Χαλκιδικὴ τοποθετήθηκε 1 οἰκογένεια ἀγροτῶν καὶ στὴν Ζάκυνθο 2 οἰκογένειες ἐπίσης γεωργῶν.

Οἱ ἐκτάσεις ποὺ ἀνήκουν στὴν Νεοκαισάρεια εἶναι στὴν πλειοψηφία τους ἡμορεινὲς ἢ ὄρεινὲς· στὴν πρώτη ἐπίσημη διανομὴ γαιῶν ποὺ ἔγινε τὸ 1935, 107 δικαιοῦχοι μοιράστηκαν ἐκτάσεις συνολικῆς ἔκτασης 1.848 στρ., μὲ τὸ «συμβολικὸ» τίμημα τῶν 250 δρχ. τὸ στρέμμα. Ὁ βασικὸς κλῆρος δὲν ξεπερνοῦσε τὰ 17 στρέμματα, ἐνῶ τὸ 1964 καὶ τὸ 1976 ἀκολοῦθησαν δύο ἀκόμη συμπληρωματικὲς διανομές, κατὰ τίς ὁποῖες 3 καὶ 43 πρόσφυγες ἀντίστοιχα πῆραν 133 στρέμματα γῆς κατ' ἀλλήλα γιὰ τὴν καλλιέργεια σιτηρῶν καὶ καπνῶν.

δ) Τὸ Καράτζορεν

Τὸ Γαράτζορεν ἢ Καράτζορεν, τὸ ἄλλο χωριὸ τῆς περιφέρειας Ἐβερεκ ποὺ θὰ μελετήσουμε, ἐκατοικεῖτο ἀπὸ 45 ἑλληνικὲς (180 ἄτομα) καὶ 50 ἀρμένικες οἰκογένειες.³⁵ Στὸν καππαδοκικὸ κώδικα 205 τὸ Καράτζορεν καταγράφεται μὲ 15 οἰκίες β' τάξεως καὶ μὲ συνολικὴ ὀφειλὴ 105 γρόσια.³⁶ Ὁ ἑλλη-

34. Περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὴν Νεοκαισάρεια δίνει στὴν ἐξαίρετη ἐργασία του ὁ Emil Kolodny, «Neokaisaria (Pierie). Exemple d'émigration massive récente à partir d'un village de Macédoine Occidentale vers l'Allemagne Fédérale», *Ἐπιθεώρηση Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν*, Numéro Spécial 1981, Ἐκδοση Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν, σσ. 18-31.

35. Βλ. Ἀ. Λεβίδης, ὁ.π., σ. 210. Ἐπίσης: Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités kemalistes*, Κωνσταντινούπολη 1922, σ. 224: «(...) habitants grecs 320». Σύμφωνα μὲ τὸν *Ξενοφάνη* 2 (1905), σ. 232 στὸ Καράτζορεν ὑπῆρχαν 45 οἰκογένειες ὀρθοδόξων (180 ἄτομα) καὶ 300 Ἀρμένιοι.

36. Κώδικας 205, II, 319 τέως Ταμεῖον Ἀνταλλαξίμων, (ΓΑΚ), σ. 274.

νόφωναs Κώδικας 26/31 τοῦ ΚΜΣ, ἂν καὶ ἰδιαίτερα δυσανάγνωστος, μᾶς δίνει στοιχεῖα γιὰ τοὺς δικαιούχους ἀποζημιώσεως κατοίκους τοῦ χωριοῦ, οἱ ὅποιοι ὑπολογίζονται συνολικᾶς σὲ 82 ἄτομα (συμπεριλαμβάνονται οἱ χῆρες καὶ οἱ κληρονόμοι-τέκνα τῶν ἀποβιώσαντων κατοίκων).³⁷

Ἀπὸ τῆς 45 οἰκογένειας τῶν γεωργῶν κατοίκων τοῦ Καράτζορεν ποὺ ἔφυγαν τὸ 1924, 20 ἄριθμοῦσαν 1-3 μέλη, 22 οἰκογένειες εἶχαν 4-6 καὶ μόνο 3 ἦταν πολυμελέστερες μὲ 7-9 μέλη.³⁸ Οἱ 29 ἀπ' αὐτὲς ἐγκαταστάθηκαν στὸ χωριὸ Ἑοσίμ (Αἰσίμη τῆς ἐπαρχίας Ἀλεξανδρουπόλεως τοῦ Νομοῦ Ἑβρου), 1 στὴν Ἀλεξανδρουπόλη καὶ 15 στὴν Νεοκαισάρεια τοῦ Νομοῦ Πιερίας.

Γ. Ἡ περιφέρεια τῆς Νεάπολης

α) Ἡ Ἀραβισὸς

Ἡ περιφέρεια Νεάπολης (Νεβσεχίρ) περιλαμβάνει 6 χωριά: τὴν Ἀραβισό, τὰ Φλοῦτά, τὴν Μαλακοπή, τὰ Σίλατα, τὴ Δίλα καὶ τὴν Ἀνακού.

Ἐδῶ θὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὰ 2 πρῶτα, ἂν καὶ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρων παρουσιάζει ἡ Νεάπολη ἐφόσον περιλαμβάνει τοὺς περισσότερους Ἑλλη- νες (ὀρθόδοξους) κατοίκους ἀπ' ὅλες τῆς κομοπόλεις καὶ χωριὰ τῆς περιφέ- ρειας.³⁹

Ἡ Ἀραβισὸς(ς) ἡ Ἀραπισοῦν ἦταν μιὰ ἀρκετὰ μεγάλη κομόπολη, πιὸ αὐτάρκης ἀπὸ τῆς ὑπόλοιπες οἱ ὁποῖες ὑποχρεωτικὰ συναλλάσσονταν μετα- ξὺ τους καὶ μὲ τὴν πρωτεύουσα τῆς περιφέρειας τὴν Νεάπολη. Τὸ 1895 καὶ 1896 ἡ Ἀραβισὸς εἶχε 5-6.000 ὀρθόδοξους κατοίκους⁴⁰ στὴν ἀνατολὴ τοῦ 20οῦ αἰῶνα (1899) ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς ὑπολογίζεται

37. Βλ. ἐλληνόφωνο Κώδικα 26/31 τοῦ ΚΜΣ: *Βιβλίον Πρόχειρον τῶν Πράξεων τῆς Ἐκτιμητικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ Μπουγά Μαδέν καὶ τῶν χωριῶν Ὁρβασίκ, Ἐμνίκ, Καβουκλὸν καὶ Καράτζορεν* (Πληροφορητῆς ΚΜΣ Χρ. Σαμουηλίδης, Ὀκτώβρης 1956), (Συνεδριάσεις 28-5-25 καὶ ἔπ., σσ. 330-391, Αὔξων ἀριθμ. δικαιούχων ἀπὸ 323 ἕως 405).

38. Βλ. Μ. Μερλιέ, ὁ.π., σ. 52 κ.έ.

39. Βλ. Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτει ἡ Μέλπω Μερλιέ, (ὁ.π., σ. 52 ὑποσ. 65) τὸ 1920 ἡ Νεάπολη εἶχε 7.000 Ἑλληνες σὲ σύνολο 20.000 κατοίκων.

40. Βλ. Σ. Φαρασόπουλος, *Τὰ Σίλατα*, Ἀθήνα 1895, σ. 100: «(...) Ἀραβισός... πόλις κατάφυτος μὲ ἄφθονα ὕδατα ἔχουσα 20.000 κατοίκους, ὧν 6.000 Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, οἵτινες συντηροῦσιν Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ Παρθενωγῶγειον, οἱ δὲ λοι- ποὶ εἶναι Ὀθωμανοί...». Ὁ Ἱ. Ἰωαννίδης στὸ βιβλίον του (*Μητροπολίται τῆς Καισάρειας καὶ διάφοροι πληροφοροῖαι*) ποὺ γράφτηκε τὸ 1896 στὰ καραμανλίδικα (δακτυλόγραφη μετάφρασή του στὰ ἑλληνικὰ ὑπάρχει στὸ ΚΜΣ) γράφει ὅτι: «(...) στὴν κομόπολι Ἀρα- πισοῦν... κομόπολις ἀρχαία ποὺ ὠνομάζετο Ἀραβισός... ἦλθαν ὀρθόδοξοι... ἔκτισαν ἐκκλησίαις καὶ σχολεῖα καὶ σήμερα ἐκ τοῦ 20.000 πληθυσμοῦ τοῦ ἀποτελοῦν τὰς 5-6.000» (σ. 134).

σέ 8.000 και τών Τούρκων σέ 4.000.⁴¹ Λίγα χρόνια αργότερα (1905) ό χριστιανικός πληθυσμός έχει ελαττωθεί σέ 2.500⁴² ενώ πρίν τήν μικρασιατική καταστροφή οί "Έλληνες κάτοικοι φτάνουν τίς 4.000 σέ σύνολο 12.000 κατοίκων.⁴³ Τό 1924 ό αριθμός τών Έλλήνων κατοίκων τής Άραβισού άνέρχεται, σύμφωνα μέ τά στοιχεία πού δίνουν οί πληροφορητές τού ΚΜΣ σέ 439 οικόγένειες, δηλαδή περίπου 1.500 άτομα.

Σύμφωνα μέ τόν έλληνόφωνο Κώδικα 15/21 τού ΚΜΣ,⁴⁴ οί δικαιούχοι άποζημιώσεως κάτοικοι τής Άραβισού άνέρχονται σέ 618 άτομα. Άνάμεσά τους ύπάρχουν πολλές χήρες, καθώς και κληρονόμοι (γιοί και θυγατέρες) Άραβισιωτών πού δέν βρίσκονταν στή ζωή.

Μέσα άπό τό πλήθος τών επαγγελμάτων ύπερτερούν οί άμπελουργοί (153 οικόγένειες προσφύγων), οί έμποροι (66 οικόγένειες) ενώ άπό τους μικροεπαγγελματίες και βιοτέχνες (λιναροτρίβες, χαλβατζήδες, φωτογράφοι, χασάπηδες, ύπάλληλοι, βυροδόψες, μαχαιράς, πετράς, τενεκετζής, μυλωνάς, άμαξιάς, κοσινιάς, μπαλωματής, ψωμάς, όπλοδιορθωτής, καλαϊτζής, όργανοποιός) περισσότεροι είναι οί τσαγκάρηδες (43), οί ράφτες (30), οί πραγματευτάδες (10) και οί μπακάληδες (36). Άπό τίς παραπάνω οικόγένειες οί περισσότερες (256) έγκαταστάθηκαν σέ μεγάλα ή μικρά άστικά κέντρα (Άθήνα, Θεσσαλονίκη, Πειραιά, Βόλο, Κατερίνη) σέ άρκετές περιπτώσεις ό τόπος έγκατάστασης φαίνεται νά μήν έχει άμεση σχέση μέ τό επάγγελμα τού άρχηγού τής προσφυγικής οικόγένειας, άφού, όπως φαίνεται άπό τίς Καταστάσεις (βλ. Παράρτημα) πολλοί άγρότες εγκαθίστανται στίς πόλεις και πρόσφυγες πού δέν άσχολούνται μέ τήν γεωργία σέ άγροτικές περιοχές. Έκατό πέντε οικόγένειες προσφύγων τής Άραβισού εγκαθίστανται στά βόρεια τής επαρχίας τών Γιαννιτών, σέ άπόσταση 10 χιλ. βορειοανατολικά τής πόλης τών Γιαννιτών, και ίδρύουν τό 1926 τήν κοινότητα τής Νέας Άραβισού. Σ' αυτές προστίθενται 107 οικόγένειες προσφύγων άπό τό Ένεχιλ (περιφέρεια Νίγδης).⁴⁵

41. Η πληροφορία στο βιβλίο τού R.M. Dawkins, *Modern Greek in Asia Minor*, Κέμπριτζ 1916, σ. 29.

42. Βλ. περ. Ξενοκράτης 2 (1905), σσ. 44-45.

43. Βλ. Π. Κοντογιάννης, *δ.π.*, σ. 153. Για τήν διαφορά πού ύπάρχει όσον άφορά στον αριθμό τών κατοίκων τής Άραβισού, ή Μέλω Μερλιέ (*δ.π.*) σημειώνει: «Η Άραβισού είναι μεγάλη κομόπολη, μικρή σχεδόν πόλη, άν πιστέψουμε τόν αριθμό τών κατοίκων, όπως τόν άναγράφουν μερικά βιβλία. Ό αριθμός αυτός ποικίλλει άπό 4 έως 20.000 για τό σύνολο, άπό 2 έως 6.000 για τους Έλληνες».

44. Στοιχεία για τόν αριθμό τών κατοίκων τής Άραβισού μάς δίνει και ό έλληνόφωνος Κώδικας 15/21 τού ΚΜΣ (Πληροφορητής Κύριλλος Τερκενδόγλου 22-12-1953) ό όποιος και άποτελεί τό Μητρώον Έκτιμητικών Έπιτροπών Κοινότητας Άραβισού 1925 (Άπό τίς 158 σελίδες τού κώδικα είναι γραμμένες οί 38 όπου και τό άλφαβητικό εύρετήριο μέ τόν Αΐξοντα Αριθμό τών Δικαιούχων, τόν Αριθμό Πρωτοκόλλου Δηλώσεων και τό Έπιδικασθέν ποσό για άκίνητα/κίνητά).

45. Τό Ν.Δ. τής 6ης Ιουλίου 1923 «Περί άγροτικής εγκαταστάσεως προσφύγων» θέ-

Δίπλα στο νεοϋδρυθέν προσφυγικό χωριό βρισκόταν ο συνοικισμός των αυτοχθόνων Όμπάρ, που εγκατοικείτο κυρίως από Βλάχους. Οί πρόσφυγες της Άραβισού πριν καταλήξουν στην (Νέα) Άραβισό πέρασαν διαδοχικά από την Θεσσαλονίκη (Συνοικισμός Εΐσομος), την Κατερίνη και την Δράμα.

Η πρώτη διανομή κλήρου γης έγινε το 1934 και κάθε προσφυγική οικογένεια που αποκαταστάθηκε πήρε από 36 στρ. Άκολούθησαν 3 συμπληρωματικές διανομές το 1959, 1963 και 1973. Το χωριό θεωρείται από τα πιο εύφορα χάρη στα πλούσια νερά και τα γόνιμα εδάφη του εκτός από γεωργούς, άμπελουργούς και κτηματίες πρόσφυγες, άπορορόφησε, άποκαθιστώντάς τους σαν άγρότες, πολλούς μικροεπαγγελματίες, τεχνίτες, έμπορους, εργάτες, ένα ξενοδόχο και ένα δημόσιο υπάλληλο. Έξάλλου, άμπελουργοί εγκαταστάθηκαν σέ Θεσσαλονίκη, Άθήνα, Πειραιά και στίς άγροτικές περιοχές της Άττικής: άρκετοι από τούς πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στην Νέα Άραβισό μετακινήθηκαν πρós την Έδεσσα και τίς Σέρρες όπου κατοίκησαν όριστικά συνολικά 14 και 62 οικογένειες αντίστοιχα. Οί περισσότεροι άπ' αútους τούς πρόσφυγες που δέν στέριωσαν στόν πρώτο τόπο της εγκατάστασής τους ήταν μικροεπαγγελματίες (τσαγκάρηδες, άγωγιάτες, μπακάληδες, έμποροι, κτίστες, τεχνίτες, άμαξάδες, πετράδες, άμπελουργοί, δάσκαλοι, ψάλτες, ένας γιατρός και ένας όργανοπαίκτης).

Δέκα οικογένειες προσφύγων, οί περισσότεροι άγρότες, τελικά εγκαταστάθηκαν στά γειτονικά Γιαννισά και 6 στόν Νομό Έμαθίας.

Στήν Άττική (Άθήνα, Πειραιά, Ραφήνα, Άνάβυσσο), κατοίκησαν περίπου 80 οικογένειες άμπελουργών, —μερικοί άπ' αútους ήταν και έμποροι—, καθώς και μικροεπαγγελματίες και τεχνίτες (κυρίως τσαγκάρηδες, γανωματίδες, ράφτες, μοδιότρες και μπακάληδες).

Στήν Θεσσαλονίκη όπου αποκαταστάθηκαν 82 προσφυγικές οικογένειες, εκτός από τούς έμπορους και τούς μικροεπαγγελματίες μέ τά παραδοσιακά επαγγέλματα, συναντούμε επίσης έναν σημαντικό αριθμό άμπελουργών. Αυτό μās κάνει νά υποθέσουμε ότι οί άγρότες πρόσφυγες (κτηματίες, γεωργοί, άμπελουργοί) στήν πλειοψηφία τους ήταν έτεροεπαγγελματίες, δηλαδή άσκούσαν συγχρόνως και κάποιο άλλο επάγγελμα. Έξάλλου πολλοί από τούς αποκατασταθέντες μñ έχοντας άμεση σχέση μέ τήν γεωργία εκμίσθωναν τά χωράφια τους και συμπλήρωναν τό οικογενειακό εισόδημα μέ τήν άσκηση ενός —παραδοσιακού κυρίως— επαγγέλματος.

Καταλήγοντας, από τίς 439 οικογένειες προσφύγων της Άραβισού γιά τίς όποιες οί πληροφορητές του ΚΜΣ μās δίνουν στοιχεία, οί 303 εγκατα-

τει στό άρθρο 3 («Τρόπος Έγκαταστάσεως, Όμάδες») και στό άρθρο 6 («Στέγαις») τίς προϋποθέσεις κάτω από τίς όποιες μπορούσε νά πραγματοποιηθεί ή εγκατάσταση των ομάδων των προσφύγων στά παραχωρούμενα άκίνητα (κτίματα, εκτάσεις, συνοικισμούς) καθώς και τήν διαδικασία συγκρότησης σέ νομικό πρόσωπο αútων των ομάδων.

στάθηκαν σέ 24 διαφορετικά αστικά κέντρα, ενώ από τις υπόλοιπες, οι 125 στην αγροτική περιοχή των Γιαννιτσών (Ν. Άραβισός, Γιαννιτσά) και λίγες (11) στην Ήμαθία (Ζεμβοχώρι και ευρύτερη περιοχή).

β) Τὰ Φλοῦτὰ

Τὰ Φλοῦτὰ, εἶναι τὸ δυτικότερο χωριὸ τῆς περιφέρειας τῆς Νεάπολης καὶ βρίσκεται 82 χιλ. Ν.Δ. τῆς Καισάρειας καὶ 29 χιλ. Ν-ΝΔ τῆς Νεάπολης. Ἡ δύση τοῦ περασμένου αἰώνα βρίσκει τὰ Φλοῦτὰ (Σουβερμέζ) μὲ 2.800 χριστιανούς κατοίκους, σὲ σύνολο 3.200.⁴⁶ Στὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα (1905) τὰ Φλοῦτὰ (ἢ Φλογητὰ) φαίνεται νὰ ἔχουν 2.500 Ἕλληνες κατοίκους καὶ 500 Τούρκους,⁴⁷ ἐνῶ λίγα χρόνια ἀργότερα (1916) δημοσιεύονται στοιχεῖα γιὰ τὸν πληθυσμὸ τοῦ χωριοῦ ποὺ δείχνουν μιὰ ἐντυπωσιακὴ κάμψη: 1.500 χριστιανοὶ καὶ 650 Τούρκοι.⁴⁸

Τὴν στιγμή τῆς Ἀνταλλαγῆς τὸ χωριὸ ἀποτελεῖτο ἀπὸ 541 οἰκογένειες (περίπου 2.280 ἄτομα) Ἑλλήνων ἐλληνοφώνων καὶ 500 Τούρκους. Ἡ Κατάσταση τῶν Κατοίκων ποὺ μᾶς παρέδωσαν οἱ ἐρευνητὲς τοῦ ΚΜΣ, μᾶς δίνει πληροφορίες γιὰ 544 οἰκογένειες προσφύγων· 263 ἀπ' αὐτὲς ἀποτελοῦνται ἀπὸ 4-6 μέλη, 210 ἀπὸ 1-3 καὶ 71 ἔχουν περισσότερα ἀπὸ 7 μέλη. Ἡ πλειοψηφία τῶν παραπάνω οἰκογενειῶν (462) εἶναι ἀγροτικές. Οἱ ὑπόλοιπες μοιράζονται ἀνάμεσα στὰ ἐλεύθερα (παντοπώλες, ράφτες, καφετζῆδες) καὶ στὰ παραδοσιακὰ ἐπαγγέλματα (παπλωματάς, λιναροτρίφτης κ.λπ.). Ἕνας ἀρχηγὸς προσφυγικῆς οἰκογένειας εἶναι δάσκαλος καὶ ἓνας παπάς.

Διακόσιες τριάντα ἔξι οἰκογένειες προσφύγων, τῶν ὁποίων ὁ ἀρχηγὸς εἶχε δηλώσει γεωργός, ἐγκαταστάθηκαν στὸν Νομὸ Χαλκιδικῆς, ὅπου ἱδρύσαν τὰ Νέα Φλοῦτὰ. Οἱ ὑπόλοιπες οἰκογένειες μοιράστηκαν ἀνάμεσα στὰ Γιαννιτσά καὶ στὴν Τούμπα (οἰκισμὸ τῆς ἐπαρχίας Παιονίας τοῦ Νομοῦ Κιλίκης), στὴν Καστοριά, στὴν Νέα Ἀραβισό, στὴν Δράμα (Νευροκόπι, Μικρόκαμπος, Πολύσυκο, Λευκόγεια, Μυλοπόταμος, Γρανίτης), στὴν Πτολε-

46. Βλ. Σ. Φαρασόπουλος, *δ.π.*, σσ. 62-63 ὅπου ἀναφέρεται: «Φλοῦτὰ κομόπολις κειμένη πρὸς Δ. τῆς Μαλακοπῆς καὶ ἀπέχουσα αὐτῆς μίαν ὥραν, τῶν δὲ Συλάτων δύο ὥρας. Ἐχει 3.200 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων 2.800 χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι (...). Πάντες οἱ κάτοικοι ἐπιδίδονται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγήν ἐλαίου ἐκ τινος χόρτου ὀνομαζομένου κουσουῦ καὶ ἐκ λιναροσπόρου, τὸ δὲ ἔλαιον τοῦτο μεταχειρίζονται δι' οἰκιακὰς ἀνάγκας εἰς ὅλον τὸν νομὸν Ἰκονίου...». Ἐνα χρόνο μετὰ (1896) ὁ Ἱ. Ἰωαννίδης (*δ.π.*, σ. 100) ἀναφέρει ὅτι τὰ Φλοῦτὰ ἔχουν 3.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 2.500 ὀρθόδοξοι.

47. Βλ. *Ξενοφάνης* 3 (1905), πίνακας σσ. 44-45.

48. Βλ. R.M. Dawkins, *δ.π.*, σ. 25 ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανῶν κατοίκων ὑπολογίζεται ὅπως παραπάνω, ἐνῶ ἀναφέρονται καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτουν οἱ Φαρασόπουλος καὶ τὸ περ. *Ξενοφάνης*.

μαΐδα (Αριδαία, Φιλώτας), στην Θεσσαλία (Καλαμπάκα), στην Εύβοια (Ίστιαία, Χαλκίδα, Ἀχμέταγα [᾽Αγ. Ἰωάννης Ρώσος]), στὸν Γιδᾶ, οἰκισμό πού τότε ἀνῆκε στὸν Νομὸ Θεσσαλονίκης καὶ τώρα στὸν Δῆμο Ἀλεξανδρείας τοῦ Νομοῦ Ἡμαθίας. Ἐβδομήντα οἰκογένειες μικροεπαγγελματιῶν καὶ ἐμπόρων (τρεῖς ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους τὴν στιγμή τῆς Ἀνταλλαγῆς βρίσκονταν ἤδη σὲ Σμύρνη, Ἀγκυρα καὶ Ἀμερική), κατοίκησαν στὸν Νομὸ Δράμας, 36 στὴν Θεσσαλονίκη, 10 στὴν Κομοτηνή, 12 στὸν Πειραιᾶ καὶ 6 στὴν Αλεξανδρούπολη. Μεμονωμένες οἰκογένειες, οἱ ἄρχηγοὶ τῶν ὁποίων ἦταν μικροεπαγγελματίες ἀλλὰ καὶ ἀγρότες, κατέληξαν σὲ Ἀθήνα, Λάρισα, Βέροια, Ξάνθη, Σέρρες, Βόλο, Καστοριά καὶ στὸ Κοσελέρ (νῦν κοινότητα Πλαταμώνα) τῆς ἐπαρχίας Νέστου τοῦ Νομοῦ Καβάλας.

Δ. Ἡ περιφέρεια τῆς Νίγδης

α) Τὸ Ἐνεχιλ

Ἡ περιφέρεια Νίγδης βρίσκεται ἀνάμεσα σὲ δύο βουνά, τὸ Μελεντίτζ-Νταγλαρί καὶ τὸ Οὔτς-Καπουλάρ. Συνολικὰ εἶχε 17.000 κατοίκους ἐκ τῶν ὁποίων 5.000 ἦταν Ἕλληνες τουρκόφωνοι.⁴⁹ Σύμφωνα μὲ τοὺς μελετητὲς τοῦ τέλους τοῦ περασμένου αἰῶνα ἡ «Νίγδη (..) ἔδρα διοικητοῦ καὶ τοῦ μητροπολίτου Ἰκονίου [Λυκαονίας καὶ δευτέρας Καππαδοκίας] ... ἔχει 30.000 κατοίκους, ὧν 2.500 χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι καὶ τινὲς Ἀρμένιοι...»⁵⁰ ἐνῶ ἄλλοι ὑπολογίζουν τὸν ἀριθμὸ τῶν κατοίκων τῆς σὲ πολὺ μικρότερο: «(Ἡ Νίγδη εἶναι κτισμένη) εἰς τὸ κέντρον μιᾶς πεδιάδος εἰς μίαν πλαγιὰν μὲ 17.000 κατοίκους. (...) Ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν τῆς αἰ 250 οἰκίαι εἶναι ὀρθόδοξοι, αἱ 150 Ἀρμένιοι καὶ Διαμαρτυρόμενοι, αἱ δὲ ὑπόλοιποι Ὀθωμανοί...»⁵¹ Τὸ χωριὸ Ἐνεχιλ πού σήμερα ὀνομάζεται Dikilitas, βρίσκεται 76 χιλ. ΝΔ τῆς Καισάρειας καὶ 39 χιλ. ΒΑ τῆς Νίγδης. Ἐκατοικεῖτο ἀπὸ 1.000 χριστιανούς κατοίκους καὶ 1.800 Τούρκους.⁵² στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας παρατηρεῖται μιὰ αὔξησι τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ σὲ 1.250 κατοίκους καὶ μιὰ μείωσι τοῦ τουρκικοῦ (1.500 κάτοικοι).⁵³

Τὸ Ἐνεχιλ (ἢ Γκιαουρ Ἐνεχιλ, δηλαδὴ ἄπιστο Ἐνεχιλ ὅπως τὸ ὀνόμαζαν) εἶχε 200 χριστιανικὲς καὶ 80 τούρκικες οἰκογένειες⁵⁴ καί, μολονότι μικρὸ χωριὸ, παρουσίαζε ἐνδιαφέρον γιατί χρησίμευε σάν πέρασμα ἀπὸ τὴν

49. Βλ. Παντ. Μ. Κοντογιάννης, *ὁ.π.*, σ. 150.

50. Βλ. Σ. Φαρασόπουλος, *ὁ.π.*, σσ. 86-87.

51. Βλ. Ἰ. Ἰωαννίδης, *ὁ.π.*, σ. 158.

52. Βλ. Σ. Φαρασόπουλος, *ὁ.π.*, σ. 100.

53. Βλ. περ. *Ξενοφάνης* 3 (1905), σσ. 44-45.

54. Βλ. χειρ. Ἀ. Λεβίδη, *ὁ.π.*, σ. 201.

ἀνατολική στή δυτική Καπαδοκία.⁵⁵ Τὸ 1924 εἶχε 236 οἰκογένειες (815 ἄτομα) τουρκοφώνων Ἑλλήνων καὶ 1.500 περίπου Τούρκους.⁵⁶

Οἱ πληροφορητὲς τοῦ ΚΜΣ μᾶς δίνουν στοιχεῖα γιὰ 221 οἰκογένειες ἀνταλλαξιμῶν· ἀπ' αὐτὲς οἱ 130 ἀποτελοῦντο ἀπὸ 1-3 μέλη, οἱ 79 ἀπὸ 4-6 καὶ μόνο 12 ἦταν πολυμελέστερες ἔχοντας περισσότερα ἀπὸ 7 μέλη.

Γεωργοὶ εἶχαν δηλώσει οἱ 88 ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες οἰκογενειάρχες (τέσσερις ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ κτίστες καὶ 16 δήλωσαν γαιοκτῆμονες), 11 ἦταν μπακάληδες, 4 σιδηρουργοὶ καὶ ἀπὸ 1 μικροπωλητῆς, κουρέας, τσαγκάρης, πηγαδᾶς, μαραγκός, ἐπιχειρηματίας, βαφέας νημάτων καὶ καλαϊτζής. Μέσα στὴν ποικιλία τῶν ἐπαγγελμάτων δὲν ἔλειπαν ὁ δάσκαλος (2), ὁ παπᾶς (2) καὶ ἡ μαμή (1).

Οἱ ἐρευνητὲς μᾶς πληροφοροῦν ὅτι πρὶν ἀκόμη γίνει ἡ Ἀνταλλαγή, 1 ἄντρας (οἰκογενειάρχης) καὶ 1 γιὸς πρόσφυγα εἶχαν φύγει γιὰ τὴν Ἀμερική, καὶ 14 ἄνδρες πρόσφυγες βρίσκονταν ἤδη στὴν Ἑλλάδα. Ἐντύπωση προκαλεῖ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς⁵⁷ τῶν γυναικῶν σὲ χρεῖα.

Οἱ περισσότερες ἀπὸ τίς προσφυγικὲς οἰκογένειες τοῦ Ἑνεχίλ (συνολικὰ 107) ἐγκαταστάθηκαν στὸν Νομὸ Πέλλας ὅπου καὶ ἱδρυσαν, μαζί με τοὺς κατοίκους τῆς Ἀραβισοῦ, τὴν Νέα Ἀραβισό (βλ. παραπάνω).

Ἀπὸ τίς ὑπόλοιπες οἰκογένειες, 44 ἐγκαταστάθηκαν στὴν Ἀνάβυσσο Ἀττικῆς, 25 στὸ Παρνασσίου Δράμας, 12 στὸν Πειραιᾶ (Κοκκινιά, Μοσχάτο), 8 στὴν Θεσσαλονίκη, 8 στὶς Φιλιάτες καὶ μεμονωμένες —ἀπὸ 1 ἕως 3— σὲ Δράμα (Καλαμπάκι, Πορρόια, Ποσινός, πόλη τῆς Δράμας), Νάουσα, Γιαννιτσά καὶ Γιάννινα.

Ἡ ἀποκατάσταση τῶν παραπάνω οἰκογενειῶν ἀκολούθησε σὲ γενικὲς γραμμὲς τίς ἀρχὲς τῆς ἀγροτικῆς —ἢ καὶ ἀστικῆς— ἀποκατάστασης τῶν προσφύγων: οἱ πρόσφυγες ποὺ ἀποκαταστάθηκαν ὡς ἀγρότες ἐγκαταστάθηκαν σὲ ἀντίστοιχες περιοχές, ἀπ' ὅπου ὅμως δὲν ἀποκλείστηκαν οἱ μικροεπαγγελματίες, τεχνίτες καὶ ἐλευθεροὶ ἐπαγγελματίες. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, τὰ ἀστικά κέντρα δέχτηκαν ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς μὴ ἀγρότες πρόσφυγες, πολλοὺς ἐτεροεπαγγελματίες (γεωργοὺς ποὺ ἀσκοῦσαν κάποιο ἄλλο ἐπάγγελμα ἢ τέχνη), καθὼς καὶ ἀρκετοὺς πρόσφυγες ποὺ εἶχαν δηλώσει ἀγρότες.

Ἡ προσωπικὴ μας ἔρευνα ποὺ στηρίχθηκε κατ' ἀρχὴν στὶς «Καταστάσεις» τῶν συνεργατῶν τοῦ ΚΜΣ⁵⁷ καὶ λιγότερο στὴν βιβλιογραφικὴ ἔρευνα

55. Μέλπω Μερλιέ, ὁ.π., σ. 59.

56. Βλ. Ἡ Ἑξοδός, τόμ. 2, σ. 219. Περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸ χωριὸ Ἑνεχίλ βλ. ἀπὸ τὸν Π. Πασαλίδη, *Τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς μου*, (Χφ. ἀριθμ. 246 Καπαδοκία 58) σὲ ἄρθρο τῆς Ἰωάννας Πετροπούλου, «Ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο προφορικῆς παράδοσης τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 9 (1992), σ. 253.

57. Ἡ ἔρευνα στὶς Καταστάσεις τοῦ ΚΜΣ ἐγίνετο τὸ 1980 καὶ 1981. Δυστυχῶς δὲν εἶχα τὴν δυνατότητα νὰ ἐλέγξω καὶ νὰ ἀντιπαραβάλλω ἀκόμη μία φορὰ τίς σημειώσεις μου.

ή όποία δέν ήταν δυνατόν νά μᾶς παράσχει λεπτομερή στοιχεία γιά τήν κοινωνικοεπαγγελματική κινήτικότητα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Καππαδοκίας. Ὑπερπηδώντας τά πολυποίκιλα προβλήματα πού συνεχῶς προέκυπταν (πούά ήταν τά κριτήρια γιά τήν τοποθέτηση γεωργῶν στίς πόλεις καί γιατί πολλές φορές ἔμενε ἀνεκμετάλλευτο τό ἀνθρώπινο δυναμικό μέ τήν κακή ἐπιλογή τοῦ τόπου ἐγκατάστασης;) καταλήξαμε σέ συμπεράσματα περισσότερο γενικά. Ἀλλωστε ἡ παλαιότερη καί σύγχρονη βιβλιογραφία γιά τήν πολιτική πού ἀκολούθησε ἡ ἀγροτική κυρίως ἀποκατάσταση τῶν προσφύγων, δέν ἄφηνε περιθώρια σέ ἐρωτηματικά.

Οἱ κάτοικοι τῶν κομποπόλεων καί χωριῶν πού ἀποτέλεσαν ἀντικείμενο τῆς ἐργασίας μας, στήν πλειοψηφία τους ἀγρότες (γεωργοί, κτηματίες, γαιοκτῆμονες) ἐγκαταστάθηκαν σέ ἀγροτικές περιοχές τῆς Ἑλλάδας, κυρίως στήν Μακεδονία (Ἀνατολική, Κεντρική, Δυτική), στήν Θράκη καί λιγότερο στή Θεσσαλία, τά νησιά τοῦ Ἰονίου καί τήν Κρήτη. Πολλοί ἀπ' αὐτούς τελικά κατοίκησαν στά μεγάλα (Ἀθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη) ἢ μικρότερα ἀστικά κέντρα (Ἐδεσσα, Κατερίνη, Βόλος, Χαλκίδα κ.λπ.).

Πολλά ἀπ' αὐτά, μὴν ἔχοντας ἀκόμη ἀναπτυχθεῖ λίγο διέφεραν ἀπό μιᾶ μικρῆ ἀγροτική πόλη πού μόνον ἀγρότες θά μπορούσε νά ἀπορροφήσει. Ἀλλωστε, ἕνα ἀπό τά προβλήματα πού ἔθετε ἡ προσήλωση στίς «Καταστάσεις τῶν Κατοίκων» ήταν καί οἱ δυσκολίες πού ἀντιμετωπίσαμε στήν ἀποκρυπτογράφηση τῶν περιοχῶν οἱ ὁποῖες δέν γινόταν φανερό ἀν ἀναφέρονταν στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ νομοῦ (π.χ. Σέρρες, Βέροια, Δράμα) ἢ στήν συγκεκριμένη πόλη. Σχετικά μέ τά ἐπαγγέλματα, ἔχοντας ἐξαρχῆς ὀρίσει ὅτι ἀναφέρονται στόν ἀρχηγό τῆς προσφυγικῆς οἰκογένειας (πατέρα ἢ ἐνῆλικο γιό σέ περίπτωση θανάτου τοῦ πρώτου), ἡ ἐρευνά μας δέν ἀντιμετώπισε προβλήματα. Μὲ αὐτό τό σκεπτικό ἄλλωστε ἔγινε καί ἡ ἐγκατάσταση καί ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ τῶν προσφύγων στίς διάφορες περιοχές. Οἱ μαρτυρίες τῶν προσφύγων ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ἡ ἐπιλογή τοῦ τόπου ἐγκατάστασης ἐλάχιστα ἐπαφίετο στήν δική τους πρωτοβουλία ἢ/καί ἐπιθυμία νά κατοικήσουν σέ μιᾶ συγκεκριμένη περιοχή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΟΥ ΗΡΘΑΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 1922-24
ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
7	μαραγκός	Θεσσαλονίκη-Πειραιάς
8	ποτοπώλης	Θεσσαλονίκη
7	»	Ήδεσσα
4	κτηματίας	»
2	έμπορος	Θεσσαλονίκη
9	»	»
3	ράπτης	»
2	ξενοδόχος	»
3	καντηλανάπτης	»
5	έμπορος	Αθήνα-Θεσσαλονίκη
1	»	» »
4	»	Θεσσαλονίκη
4	»	»
4	τσαγκάρης	»
4	έμπορος	»
9	άλευροποιός	»
4	έμπορος	»
4	δάσκαλος	»
2	έμπορος	»
5	ποτοποιός	»
5	μπακάλης	»
3	μπογιατζής	Θεσσαλονίκη-Δράμα
5	ταπητουργός	Θεσσαλονίκη
5	έμπορος	»
3	χαλκιάς	»
1	έμπορος	»
4	»	»
6	παστουρματζής	»
1	συμβολαιογράφος	»

ΜΟΥΤΑΛΑΣΚΗ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΟΥ ΗΡΘΑΝ ΤΟ 1924 ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΑΝ
ΣΤΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
14	ἐμπορος	Ήδεσσα
3	οἰκοκυρά	»
7	δάσκαλος	»
7	δάσκαλος	»
6	ἐμπορος	Θεσσαλονίκη
6	τενεκετζής	Ήδεσσα
5	μαραγκός	»
3	ἐμπορος	Θεσσαλονίκη
8	γεωργός	»
6	ἐμπορος (ξενιτιά)	»
2	οἰκιακά	»
7	ἐμπορος	»
4	μπανάλης	»
4	λογιστής	»
5	ἐμπορος (ξενιτιά)	Ήδεσσα
3	ἐργάτης	»
3	ἐργάτης	Κοζάνη
6	ἐργολάβος	»
2	ἀμαξίας	Θεσσαλονίκη
4	ἐμπορος	Ήδεσσα
2	ἐμπορος	»
2	ἐμπορος	»
2	μαρμαράς	»
3	οἰκοκυρά	Καβάλα
4	κουρέας	Ήδεσσα
3	μάγειρας	»
3	βυρσοδέψης	»
5	κτηματίας	Θεσσαλονίκη
6	ταπητουργός	Χαλκιδική
12	ἐμπορος	Θεσσαλονίκη
3	οἰκοκυρά	»
5	τεχνίτης	»
6	ἀμαξίας	Ήδεσσα
3	δάσκαλος	Καβάλα
2	πραματευτής	Θεσσαλονίκη
5	οἰκοκυρά	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
6	έμπορος	Θεσσαλονίκη
6	κτίστης	»
5	έμπορος	»
6	πραματευτής	Ήδεσσα
5	εργάτης	Θεσσαλονίκη
2	εργάτης	»
4	οικοκυρά	»
2	οικοκυρά	»
4	οικοκυρά	»
1	μαραγκός	Ήδεσσα
5	ράπτης	Θεσσαλονίκη

ΜΙΚΡΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΪ ΚΩΣΤΕΝ ΕΒΕΡΕΚ

ΖΙΛΕ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ
ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΟ 1924

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1956)
6	γεωργός	Νεοκαισάρεια
4	γεωργός-κτηματίας	»
4	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
6	γεωργός	Νεοκαισάρεια
6	»	»
4	»	»
5	κτίστης	»
6	»	»
4	»	»
8	τσαγκάρης-κτηματίας	Λεχαινά Ήλείας
3	μηχανικός	Ἀθήνα
4	ξυλοκόπος	Κέρκυρα
4	»	Νεοκαισάρεια
8	παπάζ	
5	ἐργάτης	Ταμπούρια Πειρ.
6	γεωργός	Νεοκαισάρεια
3	ράπτης σαλβαριῶν	»
4	»	Κέρκυρα
4	»	Θεσσαλονίκη
4	ἐργάτης	Κέρκυρα
4	»	Πειραιάς
4	γεωργός	Νεοκαισάρεια
4	ἐμπορος	»
2	κτίστης	Κέρκυρα
6	ἐμπορος	Θεσσαλονίκη
4	τσαγκάρης	»
6	γεωργός	Κέρκυρα
3	ἐργάτης	»
3	κτίστης	Λεχαινά Ήλείας
1	»	Νεοκαισάρεια
4	γεωργός	Λεχαινά Ήλείας
5	τσαγκάρης	Νεοκαισάρεια
5	»	»
3	τσαγκάρης	Νεοκαισάρεια
3	γεωργός	Χαλκιδική

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1956)
8	γεωργός	Νεοκαισάρεια
4	»	»
9	»	»
5	»	Κέρκυρα
4	»	Ζάκυνθος
3	»	»
4	»	Λεχαινά Ήλειας
2	»	»
7	»	»
2	»	Νεοκαισάρεια
4	τσαγκάρης	Κέρκυρα

ΚΑΡΑΤΖΟΡΕΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΟ 1924

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1956)
8	γεωργός	Αϊσίμη (Ν. Ήβρου) - 1 γιός Νεοκαισάρεια
7	»	»
4	»	»
8	»	»
4	»	Νεοκαισάρεια
5	»	Αϊσίμη
2	»	Νεοκαισάρεια
3	»	»
6	»	Αϊσίμη
5	»	»
6	»	»
3	»	»
3	»	Νεοκαισάρεια
3	»	Αϊσίμη
5	»	»
3	»	Άλεξανδρούπολη
3	»	Αϊσίμη
5	»	»
3	»	»
4	»	»
5	»	»
4	»	Νεοκαισάρεια
2	»	»
4	»	Αϊσίμη
3	»	»
3	»	»
3	»	»
3	»	Νεοκαισάρεια
3	»	Αϊσίμη
4	»	»
3	»	»
5	»	»
3	»	»
4	»	»
4	»	Αϊσίμη
5	»	Νεοκαισάρεια

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1956)
3	γεωργός	Νεοκαισάρεια
3	»	»
4	»	»
6	»	»
2	»	»
2	»	»
6	»	»

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΕΑΠΟΛΗΣ

ΑΡΑΒΙΣΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ, ΠΟΥ ΗΡΘΑΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ (1924)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
5	λιναροτριβής	N. 'Αραβισός
2	ξενοδόχος	»
5	έμπορος	N. 'Αραβισός-Ήδεσσα
4	χασάπης	N. 'Αραβισός
3	χαλβατζής	»
2	άμπελουργός	»
4	»	N. 'Αραβισός-Σέρρες
3	μπακάλης	N. 'Αραβισός
2	άμπελουργός	N. 'Αραβισός-Ήδεσσα
5	εργάτης	N. 'Αραβισός
2	άμπελουργός	Πειραιάς
2	»	'Αθήνα
2	»	N. 'Αραβισός
5	ψωμάς	»
4	»	N. 'Αραβισός-Σέρρες
4	άμπελουργός	»
4	βυρσοδέψης	N. 'Αραβισός
3	εργάτης	»
6	δικ. υπάλληλος-έμπορος	Θεσσαλονίκη
4	άμπελουργός	'Αθήνα
3	»	Σέρρες
5	μαχαιράς	N. 'Αραβισός
5	πετράς	»
4	αγωγιάτης	»
7	άμπελουργός	»
2	»	»
3	»	»
3	»	N. 'Αραβισός-Ήδεσσα
4	τενεκετζής	Σέρρες
2	άμπελουργός	N. 'Αραβισός
3	»	»
3	κουρέας	Ήδεσσα
5	άμπελουργός	Θεσσαλονίκη

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
2	άμπελουργός	Άττική
3	κοσμινάς	Σέρρες
4	άμπελουργός	Πειραιάς
4	ράφτης	Θεσσαλονίκη
4	άμπελουργός	»
5	γανωτής-μπακάλης	Πειραιάς
3	καφετζής	Σέρρες
5	χασάπης	N. Άραβισός
5	ψωμάς	Σέρρες
4	άμπελουργός	»
5	ράφτης	Γιαννιτσά
1	άμπελουργός	N. Άραβισός
4	έργοδηγός	Θεσσαλονίκη
2	»	»
3	ράφτης	»
6	άμπελουργός	N. Άραβισός
6	μπακάλης	Θεσσαλονίκη
4	γεωργός	N. Άραβισός
4	μπακάλης	Έδεσσα
5	όδηγός τράμ	N. Άραβισός
4	γεωργός	»
3	άμπελουργός	»
3	μπακάλης	»
3	άμπελουργός	»
4	»	Πειραιάς
2	»	Σέρρες
5	καφετώλης	N. Άραβισός
4	μπαλωματής	Θεσσαλονίκη
7	μπακάλης	N. Άραβισός
2	έμπορος	»
6	»	Θεσσαλονίκη
4	άμπελουργός-έμπορος	Πειραιάς
6	έμπορος	Θεσσαλονίκη
4	άμπελουργός-έμπορος	Πειραιάς
3	μικροεπαγγελματίας	N. Άραβισός
4	»	»
2	καφετζής	»
2	άμπελουργός-πραματευτής	Γιαννιτσά
2	τσαγκάρης	N. Άραβισός
1	κουρέας	Άθήνα
5	πραματευτής	Πειραιάς
2	άμπελουργός	Σέρρες

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
4	ἐργολάβος	Σέρρες
3	τσαγκάρης	»
7	πραματευτής	N. Ἀραβισός
3	»	»
1	ράφτης	»
3	ἀμπελουργός	»
5	»	»
6	ράφτης	»
2	ἐμποράκος	Γιαννιτσά
4	»	N. Πέλλας
4	ἐμπορος	Θεσσαλονίκη
4	ἀμπελουργός	Σέρρες
5	»	Ἀθήνα
7	ράφτης	»
5	ἀμπελουργός	N. Ἀραβισός
4	πραματευτής	Σέρρες
4	ἀμπελουργός	»
2	»	»
3	»	»
3	ἀμπελουργός	Ζεφροχώρι Ἡμαθίας
4	»	» »
5	»	Θεσσαλονίκη
1	»	Σέρρες
3	»	»
3	»	N. Ἀραβισός
2	»	Πειραιάς
3	»	»
3	τσαγκάρης	N. Ἀραβισός
3	ἀμπελουργός	N. Ἡμαθίας
2	τσαγκάρης	Πειραιάς
4	δάσκαλος	N. Ἀραβισός
4	καφεπώλης	Ἑδεσσα
4	ζαχαροπλάστης	Σέρρες
6	ἀμπελουργός	N. Ἀραβισός
3	τσαγκάρης	Ραφήνα
4	γανωτής	Ἀθήνα
6	ἀμπελουργός	Πειραιάς
3	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Πειραιάς
3	»	»
2	»	»
5	μπακάλης	Θεσσαλονίκη

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
4	ράφτης	Θεσσαλονίκη
5	ψωμάς	»
3	»	»
4	έμπορος	Βέροια
3	υπάλληλος	N. 'Αραβισός
2	ράφτης	Πειραιάς
5	μυλωνάς	N. 'Αραβισός
4	έμπορος	Γιαννιτσά
2	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
1	εργάτης	Πειραιάς
2	άμπελουργός	»
3	λιναροτριβής	Σέρρες
4	τσαγκάρης	»
1	άμπελουργός	»
4	»	N. 'Αραβισός
4	»	»
4	»	»
5	δημ. υπάλληλος	»
3	ράφτης	»
1	έμπορος	»
2	μπακάλης	»
5	»	»
3	τσαγκάρης	»
3	»	'Εδεσσα
4	»	Σέρρες
4	έμπορος	N. 'Αραβισός
3	μπακάλης	»
3	»	Γιαννιτσά
3	εργάτης	N. 'Αραβισός
4	λιναροτριβής	»
4	»	Βόλος
4	εργάτης	Χαλκίδα
4	τσαγκάρης	Σέρρες
3	λιναροτριβής	N. 'Αραβισός
3	άμπελουργός	»
2	»	'Αθήνα
2	εργάτης	Θεσσαλονίκη
2	άγωγιάνης	Σέρρες
2	όπλοδιορθωτής	Θεσσαλονίκη
2	άμπελουργός	N. 'Αραβισός
2	»	»
4	ράφτης	Θεσσαλονίκη

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
4	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
3	ἀραμπατζής	N. Ἀραβισός
4	ἀμπελουργός	»
4	»	»
3	»	»
3	»	»
4	»	Πειραιάς
4	τσαγκάρης	»
2	ἀμπελουργός	Φλώρινα
4	μπακάλης	Σέρρες
2	δημ. υπάλληλος	N. Ἀραβισός
3	ἀμπελουργός	»
3	ἐμπορευνόμενος	Γιαννιτσά
4	»	Πειραιάς
4	ἐμπορος	Γιαννιτσά
3	τσαγκάρης	Ἑδεσσα
3	»	Πειραιάς
5	»	Ἑδεσσα
2	ἐμπορος	Σέρρες
6	ύφασματέμπορος	Γιαννιτσά
3	ἀμπελουργός	Βέροια
4	»	Πειραιάς
2	τσαγκάρης	N. Ἀραβισός
2	»	Κατερίνη
4	»	Θεσσαλονίκη
4	»	Πειραιάς
3	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Πειραιάς
3	ἀμπελουργός	Ἀττική
3	»	Σέρρες
8	ἐμπορος	N. Ἀραβισός
2	τσαγκάρης	»
2	ἀμπελουργός	Γιαννιτσά
4	ἐμπορος	Πειραιάς
3	μαγαζάτορας	Ἀθήνα
6	ἐμπορος	Πειραιάς
2	ἀμπελουργός	N. Ἀραβισός
4	»	Σέρρες
3	»	N. Ἀραβισός
5	»	»
3	»	Ἀττική
2	»	N. Ἀραβισός

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
4	ἀμπελουργός	Πειραιάς
3	»	Σέρρες
4	»	Λιδυμότειχο
2	ἔμπορος	»
3	ἀμπελουργός	Θεσσαλονίκη
4	»	»
3	»	Σέρρες
3	ἔμπορος	Θεσσαλονίκη
4	»	»
5	»	»
5	ἀμπελουργός	»
3	ράφτης	Πειραιάς
2	ἐργάτης	Βέροια
4	μπακάλης	Θεσσαλονίκη
4	»	Πειραιάς
4	ἀμπελουργός	N. Ἀραβισός
6	γανωτής	Πειραιάς
2	ἐργάτης	Κρήτη
3	ἐργολάβος	Θεσσαλονίκη
2	πραματευτής	»
5	γανωτής	N. Ἀραβισός
4	»	Πειραιάς
2	τσαγκάρης	N. Ἀραβισός
1	ἐργάτης	Θεσσαλονίκη
4	γανωτής	»
4	ἔμπορος	Θεσσαλονίκη
4	»	»
3	παπὰς	Γιαννιτσά
6	κτίστης	Σέρρες
4	ἔμπορος	Θεσσαλονίκη
4	»	Σέρρες
3	»	»
6	ψαράς	»
2	φωτογράφος	Καβάλα
2	ἀμπελουργός	Βέροια
1	»	N. Ἀραβισός
2	δάσκαλος	»
4	ἀμπελουργός	Σέρρες
3	»	»
2	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Ἑδεσσα
4	δάσκαλος	Καστοριά

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
2	τσαγκάρης	Καστοριά
3	άμπελουργός	Κατερίνη
3	»	Σέρρες
2	»	N. Άραβισός
4	μπακάλης	Θεσσαλονίκη
3	κουρέας	»
3	τσαγκάρης	»
2	άμπελουργός	»
2	πραματευτής	N. Άραβισός
2	μπακάλης	Καβάλα
4	τεχνίτης	Σέρρες
4	»	Βόλος
3	έμπορος	Πειραιάς
4	»	Θεσσαλονίκη
2	άμπελουργός	N. Άραβισός
3	»	Σέρρες
5	»	N. Άραβισός
2	»	»
2	»	»
5	ψωμάς	Θεσσαλονίκη
2	»	Σέρρες
7	καντηλανάφτης	N. Άραβισός
2	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
3	»	Άθήνα
2	κτίστης	Θεσσαλονίκη
4	καλαϊτζής	Άθήνα
4	ψιλικατζής	Θεσσαλονίκη
3	τσαγκάρης	»
4	»	Χαλκιδική
4	ράφτης	»
4	ύφασματέμπορος	Άττική
4	τσαγκάρης	Άθήνα
4	ράφτης	N. Άραβισός
2	άμπελουργός	Θεσσαλονίκη
3	»	Άττική
4	έμπορος	Θεσσαλονίκη
3	άμπελουργός	Έδεσσα
3	παπάς	N. Άραβισός-Πειραιάς
4	μπακάλης	Άθήνα
2	άμπελουργός	Άττική
4	καλαϊτζής	N. Άραβισός
4	τσαγκάρης	Γιαννιτσά

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
3	καλαϊτζής	Ἀριδαία
3	ἀμπελουργός	Πειραιάς
6	»	Θεσσαλονίκη
3	τσαγκάρης	Σέρρες
2	μπακάλης	»
5	μικροεπαγγελματίας	Θεσσαλονίκη
3	ψωμάς	Σέρρες
3	πετράς	Ἑδεσσα
3	ἀμαξάς	Σέρρες
4	δάσκαλος-ψάλτης	»
4	ὀργανοποιός	»
6	μπακάλης	N. Ἀραβισός
2	»	Βόλος
3	χασάτης	Δράμα
2	»	»
3	»	»
3	ἔμπορος	Πειραιάς
5	μπακάλης	Θεσσαλονίκη
4	ἀμπελουργός	Πειραιάς
2	ἀμπελουργός	Ἀττική
2	»	N. Ἀραβισός
3	»	Πειραιάς
3	»	Ἀθήνα
2	»	Ἀττική
3	μπακάλης	Ἑδεσσα
3	κουρέας	Λάρισα
2	ἀμπελουργός	N. Ἀραβισός
3	»	Θεσσαλονίκη
1	»	Σέρρες
3	ἔμπορος	Ἑδεσσα
5	»	»
4	ἀμπελουργός	Νάουσα
5	»	Ἀττική
4	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Πειραιάς
4	»	»
3	»	»
3	»	N. Ἀραβισός
5	»	Ἑδεσσα
2	κουρέας	N. Ἀραβισός
2	ἔμπορος	»
4	»	Πειραιάς

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
5	έμπορος	Πειραιάς
4	χρυσοχόος	Έδεσσα
2	καφετζής	Θεσσαλονίκη
4	έμπορος	Σέρρες
4	άμπελουργός	Γιαννιτσά
5	εργάτης	Σέρρες
4	ποτοποιός	»
4	μαραγκός	Έδεσσα
4	έμπορος	Πειραιάς
5	»	Άναβυσσος
2	»	Θεσσαλονίκη
3	ράφτης	»
3	άμπελουργός	Σέρρες
4	έμπορος	Θεσσαλονίκη
2	άμπελουργός	Κιλκίς
4	»	Γιαννιτσά
5	»	Άριδαία
5	πετράς	Πειραιάς
4	έμπορος	Έδεσσα
6	κουρέας	Θεσσαλονίκη
4	άμπελουργός	Πειραιάς
5	»	Άττική
5	πετράς	Σέρρες
2	»	Θεσσαλονίκη
3	εργάτης	Χαλκιδική
5	άμπελουργός	Θεσσαλονίκη
5	χασάπης	»
3	μπακάλης	»
4	άμπελουργός	»
3	έμπορος	Σέρρες
3	κουρέας	Ξάνθη
3	τσαγκάρης	Σέρρες
4	άμπελουργός	»
6	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
6	»	»
5	άμπελουργός	»
4	καλαϊτζής	Σέρρες
4	άμπελουργός	Ραφήνα
4	μπακάλης	»
3	»	»
3	»	N. Άραβισός
3	τσαγκάρης	Σέρρες

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
3	μπακάλης	N. Άραβισός
3	»	»
4	άμπελουργός	Θεσσαλονίκη
2	εργάτης	N. Άραβισός
3	έμπορος	Άθήνα
3	»	Δράμα
4	μπακάλης	»
2	άμπελουργός	Πειραιάς
3	»	»
4	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
6	μπακάλης	Γιαννιτσά
6	κτίστης	Καστοριά
4	κουρέας	N. Άραβισός
5	πραματευτής	Γιαννιτσά
3	άμπελουργός	Σέρρες
3	»	N. Άραβισός
6	καλαϊτζής	Θεσσαλονίκη
2	άμπελουργός	Πειραιάς
7	»	N. Άραβισός
3	δασκάλα	Θεσσαλονίκη
3	ράφτης	»
4	μοδίστρα	Άθήνα
4	γιατρός	Σέρρες
2	άμπελουργός	Βόλος
4	»	Γιαννιτσά
4	μπακάλης	Σέρρες
5	μαραγκός	Άθήνα
5	έμπορος	Θεσσαλονίκη
4	παπάς	Άθήνα
2	λογιστής	»
3	άμπελουργός	Πειραιάς
3	παπάς	Κιλκίς
3	άμπελουργός	N. Άραβισός
5	τσαγκάρης	Πειραιάς
4	έμπορος	Θεσσαλονίκη
3	ψαράς	Σκύδρα
5	άμπελουργός	Θεσσαλονίκη
4	»	Άττική
5	έμπορος	Θεσσαλονίκη
3	»	Πειραιάς
5	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
3	έμπορος	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
2	ἀμπελουργός	Πειραιάς
3	πραγματευτής	Σέρρες
4	ἐμπορος	»
3	τσαγκάρης	»
3	ἀμπελουργός	Πειραιάς
3	ἐμπορος	Θεσσαλονίκη
3	»	Πειραιάς
2	»	Ἀττική
4	ὀργανοπαίκτης	Ἀττική
2	ἀμπελουργός	N. Ἡμαθίας
3	ἐργάτης	Πειραιάς
5	ἀμπελουργός	N. Ἡμαθίας
3	μπακάλης	Πειραιάς
2	τσαγκάρης	Πειραιάς
4	ἐμπορος	Ἀττική
2	ἀμπελουργός	Ἀριδαία
4	ἀγροφύλακας	N. Ἀραβισός
2	ἀμπελουργός	Πειραιάς
6	μπακάλης	Σέρρες
3	τσαγκάρης	Θεσσαλονίκη
2	ἀμπελουργός	Ἀττική
4	λευκοσιδηρουργός	Σέρρες
3	μπακάλης	Θεσσαλονίκη
3	γεωργός	N. Ἀραβισός-Σέρρες
5	»	N. Ἀραβισός
4	»	»

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

ΦΛΟΪΤΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΗΡΘΑΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1924)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
7	γεωργός	Κομοτηνή
4	»	Ν. Φλοΐτα
6	»	»
3	»	Δράμα
3	»	»
5	»	»
4	»	»
3	»	Κομοτηνή
2	»	»
18	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
4	»	Δράμα
5	»	Γιαννιτσά
3	»	Ν. Φλοΐτα
5	»	»
2	»	»
3	»	Θεσσαλονίκη
1	»	Ν. Φλοΐτα
6	»	Δράμα
4	»	»
4	»	Ν. Φλοΐτα
5	»	Γρανίτης Δράμας
5	»	» »
5	»	Ν. Φλοΐτα
3	»	Θεσσαλονίκη
4	»	Άλεξανδρούπολη
3	»	Θεσσαλονίκη
4	»	»
3	»	Ν. Φλοΐτα
3	»	»
4	»	Δράμα
1	»	»
3	»	Ν. Φλοΐτα
8	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
6	γεωργός	Κομοτηνή
3	»	N. Φλοῖτá
4	»	Θεσσαλονίκη
5	»	N. Φλοῖτá
4	»	»
3	»	Πειραιάς
3	»	»
4	»	Ἀθήνα
6	»	N. Φλοῖτá
3	»	Πορρόια Κυλκίς
5	»	Ἀλεξανδρούπολη
3	»	Θεσσαλονίκη-N. Φλοῖτá
3	»	Δράμα
3	»	Γρανίτης Δράμας
4	»	N. Φλοῖτá
2	»	»
7	»	Γρανίτης Δράμας
4	»	Λάρισα
6	»	Δράμα
3	»	N. Φλοῖτá
6	»	»
6	»	»
4	»	Ἀριδαία
4	»	Δράμα
6	»	Ἀριδαία
4	»	Πειραιάς
3	»	Κομοτηνή
4	»	»
8	»	Δράμα
4	»	»
5	»	Ἀλεξανδρούπολη
4	»	Δράμα
6	»	»
7	»	N. Φλοῖτá
5	»	Θεσσαλονίκη
5	»	Ἀριδαία
2	»	N. Φλοῖτá
4	»	»
6	»	»
3	»	Βέροια
4	»	Ξάνθη
5	»	Δράμα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
2	γεωργός	Δράμα
9	»	»
5	»	»
3	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Καμίνια
3	»	Πειραιάς
5	»	»
3	»	»
5	»	N. Φλοϊτά
6	»	Θεσσαλονίκη
4	»	Θεσσαλονίκη-Πειραιάς
4	»	Θεσσαλονίκη
5	»	Γιαννιτσά
6	»	N. Φλοϊτά
2	»	Δράμα
4	»	N. Φλοϊτά
5	»	Νευροκόπι
5	»	Θεσσαλονίκη
2	»	Δράμα
2	»	Κιλκίς
3	»	Νευροκόπι (Δράμα)
4	»	Άλεξανδρούπολη
5	»	Δράμα
4	»	N. Φλοϊτά
4	»	»
2	»	»
4	»	»
3	»	Δράμα
4	»	Άλεξανδρούπολη
4	»	N. Φλοϊτά
4	»	Θεσσαλονίκη
2	»	Φιλώτας Πτολεμαΐδος
2	»	N. Φλοϊτά
4	»	»
7	»	Σέρρες
2	»	Δράμα
3	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Κρήτη
3	»	Πειραιάς
4	»	N. Φλοϊτά
3	»	Νεοχώρι Ξάνθης
3	»	Δράμα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
4	γεωργός	Γρανίτης Δράμας
4	καφεπώλης	N. Φλοῖτᾶ
5	γεωργός	»
7	»	Δράμα
5	»	»
8	»	Γρανίτης Δράμας
1	»	Δράμα
2	»	»
4	»	Κομοτηνή
4	»	Νευροκόπι
5	»	N. Φλοῖτᾶ
5	»	Δράμα
4	»	N. Φλοῖτᾶ
7	»	Θεσσαλονίκη
4	»	N. Φλοῖτᾶ
2	»	»
3	»	Δράμα
5	»	»
6	»	»
7	»	Νευροκόπι
3	»	Δράμα
2	»	Πειραιᾶς
3	»	»
2	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
3	»	N. Φλοῖτᾶ
3	»	Πειραιᾶς
3	»	Δράμα
3	»	Πειραιᾶς
10	παντοπώλης	N. Φλοῖτᾶ
4	»	»
5	»	Δράμα
4	»	Πειραιᾶς
6	»	N. Φλοῖτᾶ
4	»	»
6	»	Δράμα
9	»	N. Φλοῖτᾶ
5	»	»
2	»	Δράμα
3	»	Θεσσαλονίκη
7	»	N. Φλοῖτᾶ
6	»	Νευροκόπι
6	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
4	παντοπώλης	Θεσσαλονίκη
3	γεωργός	N. Φλοῦτá
1	»	Δράμα
2	»	»
8	»	Πειραιάς
3	»	N. Φλοῦτá
2	»	Πειραιάς
6	»	Ξάνθη
5	»	N. Φλοῦτá
7	»	»
1	»	Βόλος
3	»	N. Φλοῦτá
4	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Δράμα
4	»	»
5	»	N. Φλοῦτá
9	»	»
9	»	»
5	»	Πειραιάς
1	»	N. Φλοῦτá
5	»	»
5	»	»
4	»	»
2	»	»
3	»	»
8	»	Κρήτη
4	»	N. Φλοῦτá
5	»	»
2	»	»
8	»	»
2	»	Ἰαριδαία
5	»	N. Φλοῦτá
3	»	»
2	»	Νευροκόπι
4	»	»
2	»	»
2	»	Ἰαμερική (ἀπὸ τὸ 1912)
4	»	Μυλοπόταμος Δράμας
6	»	Θεσσαλονίκη
6	»	N. Φλοῦτá
4	»	»
4	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
6	γεωργός	N. Φλοϊτά
3	»	»
3	»	»
3	»	»
2	»	»
5	»	»
7	»	Κρήτη
2	»	Πειραιάς
6	»	N. Φλοϊτά
7	»	»
3	»	»
5	»	»
4	»	»
2	»	»
2	»	»
3	»	»
2	»	»
3	»	»
5	»	»
5	»	»
5	παπάς	»
2	»	»
8	»	Θεσσαλονίκη
10	γεωργός	Κομοτηνή
4	»	Νευροκόπι
4	»	Δράμα
5	»	N. Φλοϊτά-Καβάλα
5	»	Δράμα
4	»	N. Φλοϊτά
6	»	Καλαμπάκα
4	»	Γρανίτης Δράμας
3	»	N. Φλοϊτά
5	»	»
6	»	»
2	»	Καστοριά
2	»	Γιδα (Θεσσαλονίκη)
5	»	N. Φλοϊτά
4	»	»
4	»	»
3	»	Λευκώγια Δράμας
4	»	Κρήτη
4	»	N. Φλοϊτά

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
4	γεωργός	N. Φλοῖτᾶ
2	»	Ἄμερική
4	»	N. Φλοῖτᾶ
4	»	»
1	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Σέρρες
5	»	N. Φλοῖτᾶ
4	»	Γρανίτης Δράμας
2	»	Δράμα
3	»	N. Φλοῖτᾶ
4	»	Πειραιᾶς
3	»	N. Φλοῖτᾶ
1	»	Πόλη
3	»	Θεσσαλονίκη
7	»	Κεφαλάρι Καστοριᾶς
2	»	»
5	»	Θεσσαλονίκη
4	»	Φλώρινα
7	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
2	»	N. Φλοῖτᾶ
2	»	»
6	»	»
4	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
9	»	»
8	»	Σέρρες
5	»	Δράμα
2	»	»
3	»	N. Φλοῖτᾶ
7	»	Νευροκόπι
3	»	N. Φλοῖτᾶ
7	»	»
4	»	»
10	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
5	»	Ἄγ. Ἱ. Ρῶσος (Χαλκίδα)
4	»	Ἀθήνα
2	»	N. Φλοῖτᾶ
5	»	»
7	»	»
3	»	Θεσσαλονίκη
5	»	Νευροκόπι
5	»	N. Φλοῖτᾶ
7	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
2	γεωργός	N. Φλοῦτᾶ
2	»	»
7	»	»
3	»	Θεσσαλονίκη
3	»	N. Φλοῦτᾶ
7	»	»
5	»	Δράμα
2	»	Φιλώτας Πτολεμαῖδος
2	»	Δράμα
4	»	N. Φλοῦτᾶ
6	»	Θεσσαλονίκη
4	»	N. Φλοῦτᾶ
2	»	Λευκόςγεια Δράμας
4	»	Θεσσαλονίκη
6	»	N. Φλοῦτᾶ
7	»	»
8	»	»
4	»	Λευκόςγεια Δράμας
6	»	Νευροκόπι
2	»	N. Φλοῦτᾶ
9	»	»
4	»	»
2	»	Γρανίτης Δράμας
1	»	N. Φλοῦτᾶ
3	»	»
7	»	Δράμα
3	»	Μικρόκαμπος Δράμας
2	»	Ἡπειρος
3	»	N. Φλοῦτᾶ
4	»	Δράμα
4	»	Ξάνθη
6	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
6	»	N. Φλοῦτᾶ
1	»	Θεσσαλονίκη
3	»	N. Φλοῦτᾶ
4	»	»
5	»	»
2	»	»
8	»	»
3	»	»
5	»	Μικρόκαμπος Δράμας
4	»	Νευροκόπι

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
5	γεωργός	N. Φλοῦτᾶ
4	»	»
5	»	»
6	»	Νευροκόπι
10	»	Ἀρίσβη Κομοτηνῆς
7	»	Νευροκόπι
3	»	Πειραιᾶς
2	»	N. Φλοῦτᾶ
1	»	»
6	»	Νευροκόπι
6	»	N. Φλοῦτᾶ
4	»	»
4	»	Ἀρίσβη Κομοτηνῆς
5	»	Φιλώτας Πτολεμαῖδος
3	»	N. Φλοῦτᾶ
3	»	Καβάλα
2	»	Παρανέστιον Δράμας
2	»	Νευροκόπι Δράμας
2	»	Δράμα
5	»	N. Φλοῦτᾶ
3	»	Δράμα
6	»	Μικρόκαμπος Δράμας
2	»	N. Φλοῦτᾶ
6	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Καβάλα
3	παπλωματᾶς	Λευκόνγεια Δράμας
7	γεωργός	» »
4	»	» »
7	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
9	»	»
3	»	Θεσσαλονίκη
5	»	»
3	»	Ἀλεξανδρουπόλη
4	»	Ἰστιαία Εὐβοίας
4	»	Θεσσαλονίκη
3	»	N. Φλοῦτᾶ
2	»	»
6	»	»
6	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
4	»	N. Φλοῦτᾶ
5	»	»
6	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
4	γεωργός	N. Φλοϊτά
1	»	»
2	»	»
4	μπακάλης	Λάρισα
2	» (στην Πόλη)	Δράμα
7	»	Θεσσαλονίκη
3	»	»
3	γεωργός	Φλώρινα
4	μικροπωλητής στην Πόλη	Νευροκόπι
3	μικροπωλητής	N. Άραβισός
3	» (στην Σμύρνη)	Δράμα
8	γεωργός	»
4	»	N. Φλοϊτά
2	»	»
3	»	Γρανίτης Δράμας
3	»	Άριδαία
3	»	N. Φλοϊτά
4	»	Άριδαία
2	»	N. Φλοϊτά
4	»	»
3	»	»
4	»	»
5	»	»
4	»	»
5	»	Βέροια
3	»	»
7	»	Νευροκόπι
7	»	N. Φλοϊτά-Λάρισα
6	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
5	»	Κοσελέρ Καβάλας
5	»	N. Φλοϊτά
3	»	»
4	»	»
4	»	»
5	»	Τούμπα (Γιαννιτσά)
4	»	Θεσσαλονίκη
3	»	Σμύρνη
6	»	N. Φλοϊτά
4	»	»
5	»	Άθήνα
4	»	N. Φλοϊτά
5	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
3	γεωργός	Θεσσαλονίκη
3	»	N. Φλοῦτᾶ
5	»	»
5	»	»
5	»	Θεσσαλονίκη
5	»	N. Φλοῦτᾶ-Ἀθήνα
4	»	Θεσσαλονίκη
4	»	Σέρρες
5	»	N. Φλοῦτᾶ
5	εἶχε μάγκανο	»
3	γεωργός	»
3	μπακάλης	»

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΙΓΔΗΣ

ΕΝΕΧΙΑ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΣΤΑ 1924

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
10	γεωργός & κτίστης	Ἀνάβυσσος
2	γεωργός	N. Ἀραβισός
6	»	Παρανέστιον
3	»	Φιλιάτες-N. Ἀραβισός
2	»	Ἀνάβυσσος
2	»	»
2	»	»
4	»	»
2	»	Πειραιάς
4	»	Παρανέστιον
5	»	»
5	»	N. Ἀραβισός
2	»	»
7	»	Ἀνάβυσσος
3	»	»
4	»	Παρανέστιον
3	»	N. Ἀραβισός
4	»	Κοκκινιά-Πειραιάς
2	»	N. Ἀραβισός
3	»	Ἀνάβυσσος
2	»	N. Ἀραβισός
5	»	»
4	»	Παρανέστιον
5	»	»
3	»	Ἀνάβυσσος
2	μικροπωλητής	N. Ἀραβισός
5	κτίστης	Παρανέστιον
2	γεωργός	Φιλιάτες-Πειραιάς
3	»	Ἀνάβυσσος
5	»	Παρανέστιον
3	»	N. Ἀραβισός
2	»	»
3	»	Ἀνάβυσσος

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
1	γεωργός	Πορρόια Δράμας
5	»	Ἀνάβυσσος
2	»	N. Ἀραβισός
7	μπακάλης	»
1	»	» (ὁ ἄνδρας Ἀμερική)
5	γεωργός	»
6	»	»
4	»	Ἀνάβυσσος
6	»	N. Ἀραβισός
3	»	»
2	»	»
4	»	Παρανέστιον
4	»	Πειραιάς
2	»	Γιαννιτσά
6	μπακάλης	N. Ἀραβισός
5	μπακάλης	Καλαμπάκι Δράμας
4	»	Δράμα
4	κουρέας	N. Ἀραβισός
3	μπακάλης	»
9	κτίστης	Θεσσαλονίκη
7	μπακάλης	N. Ἀραβισός
4	γεωργός	»
4	»	»
4	πηγαδάς	Ἀνάβυσσος
5	γεωργός	»
2	»	»
3	»	Δράμα
2	»	N. Ἀραβισός
3	»	»
2	μαμή	»
2	γεωργός	»
1	»	»
4	»	Ἀνάβυσσος
4	»	Παρανέστιον
4	»	Δράμα
9	»	Ἀνάβυσσος
2	»	Φιλιάτες
3	»	Ἀνάβυσσος
4	χήρα	Θεσσαλονίκη
2	»	N. Ἀραβισός
6	»	»
3	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
2	γεωργός	Κοκκινιά-Πειραιάς
5	κτίστης	» »
3	»	N. Ἀραβισός
2	χήρα	»
2	»	Μοσχάτο
1	»	N. Ἀραβισός
2	»	»
3	»	»
4	»	»
2	»	»
3	»	»
3	γεωργός	Φιλιάτες
4	χήρα	Ἀνάβυσσος
2	»	N. Ἀραβισός
2	βαφέας νημάτων	»
4	γεωργός	»
3	»	»
3	»	»
7	χήρα	»
5	»	»
5	»	»
2	»	»
3	»	»
2	χήρα	Ἀνάβυσσος
3	»	Γιαννιτσά
2	»	Ἀνάβυσσος
4	»	Μοσχάτο
3	»	Παρανέστιον
5	μπαζαλῆς	Ποσεινός Δράμας
2	χήρα	Ἀνάβυσσος
2	»	N. Ἀραβισός
2	σιδηρουργός	»
4	γεωργός	Παρανέστιον
6	»	Ἀνάβυσσος
6	χήρα	Παρανέστιον
3	»	Πειραιάς
1	»	Φιλιάτες
3	»	N. Ἀραβισός
3	»	»
4	γεωργός	Παρανέστιον
3	»	N. Ἀραβισός
2	»	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
3	χήρα	N. Ἀραβισός
2	»	»
4	γεωργός	Κοκκινιά-Πειραιάς
3	»	Ἀνάβυσσος
2	»	Κοκκινιά-Πειραιάς
5	»	Παρανέστιον
4	»	N. Ἀραβισός
4	»	»
5	»	»
6	»	Ἀνάβυσσος
3	χήρα	»
3	παπὰς	»
1	χήρα	N. Ἀραβισός
2	»	»
3	ὄρφανὰ γεωργοῦ	Ἀνάβυσσος
4	γεωργός	N. Ἀραβισός
3	χήρα	» (γιὸς Ἀμερικῇ)
2	»	» (γιὸς Ἀμερικῇ)
3	»	»
4	»	Κοκκινιά-Πειραιάς
3	γεωργός	» »
2	»	N. Ἀραβισός
3	»	»
4	»	»
4	»	Πειραιάς
3	»	Ἀνάβυσσος
3	»	»
3	»	»
3	»	N. Ἀραβισός (ὁ ἄνδρ. ξενιτ.)
2	χήρα	Ἀνάβυσσος
1	»	»
1	»	N. Ἀραβισός
1	γεωργός	Παρανέστιον
5	»	»
5	»	Ἀνάβυσσος
2	»	N. Ἀραβισός
3	χήρα	»
3	γεωργός	Ἀνάβυσσος
7	»	N. Ἀραβισός
2	»	Ἀνάβυσσος
3	»	Πειραιάς
4	χήρα	N. Ἀραβισός

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
7	γεωργός	N. Άραβισός
4	»	»
3	»	Γιάννινα
10	»	N. Άραβισός
2	σιδηρουργός	»
2	γεωργός	»
2	χήρα	Θεσσαλονίκη
3	δάσκαλος	»
4	χήρα	Πειραιάς
4	μπακάλης	N. Άραβισός
2	χήρα	»
5	γεωργός	Παρανέστιον
3	»	N. Άραβισός
2	»	Άνάβυσσος
5	χήρα	Θεσσαλονίκη
2	γεωργός	Άνάβυσσος
3	καλαϊτζής	Θεσσαλονίκη
3	τσαγκάρης	Άνάβυσσος
4	γεωργός	Παρανέστιον
7	παπάς	»
4	χήρα	N. Άραβισός
3	γεωργός	»
5	»	»
2	τσαγκάρης	»
3	»	»
2	»	»
8	χήρα	»
1	σιδηρουργός	Ποσινός Δράμας
6	χήρα	N. Άραβισός
6	γεωργός	Πειραιάς
2	μπακάλης	Άνάβυσσος
1	»	Παρανέστιον
5	»	N. Άραβισός
5	γεωργός	»
2	»	»
2	»	»
3	»	Νάουσα
4	χήρα	N. Άραβισός
4	γεωργός	»
3	»	Παρανέστιον
5	χήρα	N. Άραβισός
5	σιδηρουργός	»

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (1957)
4	γεωργός	N. Ἀραβισός
2	χήρα	»
4	γεωργός	Ἀνάβυσσος (γιὸς Ἀμερ.)
1	χήρα	Παρανέστιον
6	γεωργός	Ἀνάβυσσος
1	»	Καλαμιτάκι Δράμας
3	»	N. Ἀραβισός
4	»	»
7	»	Ποσινὸς Δράμας
4	»	Ἀνάβυσσος
3	μοναχίας	Παρανέστιον
2	χήρα	N. Ἀραβισός
5	ἐπιχειρηματίας	Κοκκινιά Πειραιᾶ
3	γεωργός	N. Ἀραβισός
4	μαραγκός	Γιαννιτσά
5	χήρα	N. Ἀραβισός
2	γεωργός	»
4	δάσκαλος	N. Ἀραβισός
3	χήρα	»
2	»	Πειραιᾶς

Στοιχεῖα συλλεγόμενα ἀπὸ τοὺς πληροφορητὲς τοῦ Κ.Μ.Σ. τὸ 1956. Ἀπὸ τὶς παραπάνω οἰκογένειες, τὸ 1924 14 (δεκατέσσερις) ἄνδρες-ἀρχηγοὶ καὶ 3 (τρεῖς) γιοὶ βρισκόνταν ἤδη στὴν Ἑλλάδα.